ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БЕРЕЗІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА

Олена Гончаренко

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ З ПРОФЕСІЇ: 7433 КРАВЕЦЬ

УДК: 811.161.2'243:687.1(076)
Г.63

Розглянуто і схвалено на засіданні методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін (протокол № 1 від 28серпня 2025 року)

Рецензенти:

Г.К. Барвицька, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання НЦ «МАНУ»;
М.Г. Шевченко, директор БВПУ НУ ОП.

Г. 63 Українська мова за професійним спрямуванням. Збірник завдань з професії: 7433 кравець / О.М. Гончаренко за ред. Г.К. Барвицької, М.Г. Шевченко. – Березівка: БВПУ НУ ОП, 2025. – 67 с.

Професія кравець є однією з найдавніших, що поєднує в собі мистецтво та точність. Однак у сучасному світі майстерність кравця виходить далеко за межі володіння швейною машиною та вміння працювати з тканиною. Ефективна комунікація, мовна компетентність з клієнтами, колегами та постачальниками є наріжним каменем успішної професійної діяльності. Цей збірник розроблено з метою інтеграції мовних знань безпосередньо у професійний контекст майбутніх кравців. Завдання побудовані таким чином, щоб здобувачі освіти могли не лише засвоїти теоретичні правила, а й застосувати їх у ситуаціях, максимально наближених до реальних робочих умов. Опанування цих аспектів мови дозволить бути сприйнятим як компетентний та надійний фахівець у всіх формах професійної взаємодії.

Сподіваємось, що цей збірник стане надійним помічником у формуванні високого рівня мовної культури, що, безсумнівно, сприятиме професійному зростанню майбутніх кравців.

© БВПУ НУ ОП
© О.М. Гончаренко

ЗМІСТ

НАЗВА РОЗДІЛУ	СТОР.
ПЕРЕДМОВА	4
ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА	5
ОРФОГРАФІЯ	9
БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР	14
ЛЕКСИКОЛОГІЯ	18
ФРАЗЕОЛОГІЯ	23
МОРФОЛОГІЯ	28
СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ	35
СТИЛІСТИКА	39
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	44
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	65

Передмова

Професія кравець є однією з найдавніших, що поєднує в собі мистецтво та точність. Однак у сучасному світі майстерність кравця виходить далеко за межі володіння швейною машиною та вміння працювати з тканиною. Ефективна комунікація з клієнтами, колегами та постачальниками є наріжним каменем успішної професійної діяльності. Нечіткість у спілкуванні, неправильне розуміння термінів чи інструкцій може призвести до значних помилок у замовленнях, некоректного вибору матеріалів або навіть до дефектів у готовому виробі, що, у свою чергу, спричиняє втрату часу, ресурсів та довіри.

Саме тому мовна компетентність є критично важливою професійною навичкою для кожного кравця. Цей збірник завдань з української мови професійного спрямування присвячений розділам мовознавства: фонетиці, орфоепії та графіці, будові слова та словотвору, лексикології, фразеології, морфології, синтаксису та пунктуації, стилістиці.

Цей збірник розроблено з метою інтеграції мовних знань безпосередньо у ваш професійний контекст. Завдання побудовані таким чином, щоб ви могли не лише засвоїти теоретичні правила, а й застосувати їх у ситуаціях, максимально наближених до реальних робочих умов. Опанування цих аспектів мови дозволить вам бути сприйнятим як компетентний та надійний фахівець у всіх формах професійної взаємодії.

Ми сподіваємося, що цей збірник стане вашим надійним помічником у формуванні високого рівня мовної культури, що, безсумнівно, сприятиме вашому професійному зростанню та успіху у кравецькій справі. Нехай кожне слово, вимовлене чи написане вами, підкреслює ваш професіоналізм та майстерність.

ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАІФІКА

1. Вправи з фонетики (звуки мови)

📌 **Завдання 1.1: Розрізнення голосних звуків.** Прочитайте слова. Визначте, який голосний звук [а], [о], [у], [е], [и], [і] є наголошеним у кожному слові. Запишіть слова, позначивши наголос.

Тканина, викрійка, голка, нитки, швейний, кравець, мірка, комір, ґудзик, манекен.

📌 **Завдання 1.2: Розрізнення приголосних звуків (дзвінкі/глухі, тверді/м'які).** Прочитайте слова. Випишіть по 3 слова, у яких є: а) дзвінкий приголосний; б) глухий приголосний; в) твердий приголосний; г) м'який приголосний.

Зшити, відрізати, підшити, розкроїти, стібок, фасон, ножиці, лекало, шпилька, обробка.

📌 **Завдання 1.3: Фонетичний розбір.** Зробіть повний фонетичний розбір слова «швейний».

Послідовність розбору:

1. Записати слово.
2. Поділити на склади.
3. Поставити наголос.
4. Визначити кількість букв.
5. Визначити кількість звуків.
6. Дати характеристику кожному звуку (голосний/приголосний, наголошений/ненаголошений, дзвінкий/глухий, твердий/м'який).

📌 **Завдання 1.4: Теоретичний диктант.** У поданих словах визначте кількість звуків і букв. Зверніть увагу на голосні, приголосні, м’якість, подовження.

Слово	Кількість букв	Кількість звуків
костюм		
швацька		
тканина		
праска		
застібка		

2. Вправи з орфоепії (правила вимови)

📌 **Завдання 2.1: Правильна вимова голосних.** Прочитайте слова, дотримуючись правил вимови ненаголошених голосних [е], [и].

В..мірювання, кр..вець, м..дельєр, ш..в, т..кстиль, д..зайн, м..теріали, ф..рнітура, пр..мірка, р..змітка.

📌 **Завдання 2.2: Правильна вимова приголосних.** Прочитайте слова, звертаючи увагу на оглушення/удзвінчення приголосних та вимову [дж], [дз].

Ле..гко, кі..гті, во..кзал, б..дь ласка, ґ.. удзик, д..жгут, під..звітно, з..шити, роз..шити, від..значити.

📌 **Завдання 2.3: Наголос у словах професійної лексики.** Прочитайте слова, правильно ставлячи наголос. Перевірте себе за словником, якщо виникають сумніви.

Нагóлка, ви́крійка, швéйний, манекéн, ножи́ці, фурнітýра, розкрóювання, підшива́ння, оздóблення, лека́ло.

📌 **Завдання 2.4: Орфоепічна розминка.** Прочитайте вголос слова, дотримуючись орфоепічних норм української мови. Поясніть вимову приголосних звуків у виділених словах.

шовк, шкіра, **вузький**, **щільний**, ґудзик

легенький, **широченний**, викрійка, машинка, підкладка

📌 **Завдання 2.5: Виправ помилку.** У поданих словах допущено помилки у вимові. Виправте помилки відповідно до орфоепічних норм.

1. дижурний → _____
2. інстрУкція → _____
3. блузка [зк] → _____
4. сукня [сукн'а] → _____
5. адєжда → _____

3. Вправи з графіки (букви та їх значення)

📌 **Завдання 3.1: Букви Я, Ю, Є, Ї.** Випишіть слова. Підкресліть букви Я, Ю, Є, Ї. Поясніть, коли вони позначають один звук, а коли – два.

Шиття, крій, шию, єдність, зшиє, розкроювання, приміряти, ательє, фурнітура, тканина.

📌 **Завдання 3.2: Апостроф та м'який знак.** Вставте, де потрібно, апостроф або м'який знак. Поясніть свій вибір.

Р..змір, об..єм, крав..чиня, під..йом, в..язати, з..шити, роз..яснити, комп..ютер, ател..є, з..йомка.

📌 **Завдання 3.3: Літери Ґ/Г.** Вставте замість пропусків літери Ґ або Г. Поясніть свій вибір.

..удзик, ..атунок, ..рунт, ..анок, ..олка, ..ардероб, ..ерметичний, ..удзики, ..енератор, ..іпюр.

📌 **Завдання 3.4: Практична вправа «Графіка»**. Запишіть транскрипцію слів, пов'язаних із професією кравця.

лекало

манекен

оверлок

строчка

крейда

4. Комплексні завдання

📌 **Завдання 4.1: Звуковий запис.** Запишіть подані слова фонетичною транскрипцією.

Швейний, розкроїти, підшити, ґудзик, манекен.

📌 **Завдання 4.2: Текст з помилками.** Прочитайте текст. Виправте всі орфоепічні та графічні помилки. Поясніть свої виправлення.

Кравчиня завжди дбає про кожну деталь. Вона ретельно вимірює обєм та довжину виробу. Для пошиття якісного одягу важливо вірно підібрати фурнітуру. Наприклад, гудзики мають гармоніювати з тканиною. Кожен шов повинен бути ідеально рівним, щоб виріб мав бездоганний вигляд.

✂Тестові завдання

1. У якому слові кількість звуків і букв однакова?
А) нитка
Б) лекало
В) строчка
Г) швацька

2. Виберіть слово, у якому є подовжений приголосний звук:
А) ґудзик
Б) оверлок
В) машинка
Г) вантажжя

3. У якому варіанті всі приголосні тверді?
А) ткачі
Б) крій
В) фасон
Г) лінійка

4. Укажіть слово, у якому є дзвінкий приголосний:
А) нитка
Б) викрійка
В) ґудзик
Г) костюм

5. Скільки складів у слові «прасувальний»?
А) 3
Б) 4
В) 5
Г) 2

6. Яке слово порушує орфоепічну норму?
А) блузка [блу́зка]
Б) інструкція [інстру́кція]
В) дижурний [дижу́рний]
Г) тканина [тканúна]

7. Оберіть рядок, у якому всі слова є професійними термінами кравця:
А) тканина, ґудзик, кокарда
Б) крій, викрійка, праска
В) машина, нитка, ремінь
Г) швейцар, голка, комір

8. Укажіть слово, яке містить звук [ʃ]:
А) фасон
Б) шов
В) манекен
Г) гачок

9. У якому слові буква «я» позначає два звуки?
А) тканина
Б) жакет
В) ярус
Г) підшивка

10. Встановіть відповідність між словом та кількістю звуків у ньому:

Слово	**Кількість звуків**
А) крій	1. 5
Б) ножиці	2. 6
В) швацька	3. 7
Г) нитка	4. 4

11. Оберіть усі слова, у яких є м’який приголосний звук:
(Множинний вибір)
☐ викрійка
☐ тканина
☐ строчка
☐ лінійка

12. Яке слово транслітерується як [ˈpraskɑ]?
А) пряжка
Б) праска
В) просіка
Г) прокол

ОРФОГРАФІЯ

Вправа 1. Вставлення пропущених літер

📌 **Завдання:** вставте пропущені букви в слова, звертаючи увагу на орфограму (написання в корені, суфіксах, закінченнях):

1. Д..зайнерська модель
2. Кр..єня прямої спідниці
3. Пр..мірка нової сукні
4. Пош..в пальта
5. Підкр..плення вит..к

➖ *Поясніть, яку орфограму ви використали в кожному випадку.*

Вправа 2. Словотворення прикметників

📌 **Завдання:** утворіть прикметники від поданих іменників, дотримуючись орфографічних правил:

Іменник	**Прикметник**
атлас	
вовна	
джинс	
шовк	
бавовна	

Вправа 3. Редагування тексту

📌 **Завдання:** знайдіть і виправте орфографічні помилки (5–6 помилок):

Кравчиня зшила вечерню сукню з бежевого атласа. Верхня частина була з мережево, а поділ – з фатіна. Піся завершення роботи майстер ретельно проутюжила шви. Потім клієнтка провила прімірку та залишилась дуже довольна результатом.

Вправа 4. Правопис складних слів

📌 **Завдання:** випишіть слова, утворені за допомогою різних способів словотворення. Запишіть їх правильно:

1. пів (сукні)

2. модно (пошитий)
3. легко (знімний)
4. бежево (рожевий)
5. (екстра) клас

Вправа 5. Співвіднесення термінів

📌 **Завдання:** співвіднесіть слова з правильною орфографією:

Варіант А	Варіант Б
викройка	викрійка
фатін	фатин
кленка	клейонка
шви	шви
ричаг	важіль

Вправа 6. Творча вправа

📌 **Завдання:** складіть короткий опис процесу пошиття виробу (3–4 речення), використовуючи не менше **5 професійних термінів**, правильно написаних з орфографічної точки зору.

Вправа 7. Робота з інструкцією

📌 **Завдання:** прочитайте фрагмент інструкції кравця та перепишіть його, виправивши орфографічні помилки:

Перед тим як почати розкроїть тканину, необхідно підготувать лекала. Потім тканину слід зложити вдвічі лицьовою стороною всередину. Розположіть деталі по напрямку долевої нитки. Закріпіть лекала булавками.

Вправа 8. Вибір правильного написання

📌 **Завдання:** Оберіть правильний варіант написання слова, поясніть свій вибір.

1. **Швенька / Швейнка** (знаряддя праці)
2. **Розкроїти / Розкроїти** (дія)
3. **Підшити / Пітшити** (дія)
4. **Комір / Комер** (деталь одягу)
5. **Ґудзик / Гудзик** (фурнітура)
6. **Манжета / Манжеда** (деталь одягу)
7. **Застібка / Застьобка** (деталь одягу)
8. **Манекен / Манікєн** (приладдя)
9. **Оздоблення / Оздобленя** (дія, результат)
10. **Викрійка / Викройка** (зразок)

Вправа 9. Вставлення пропущених літер

📌 **Завдання:** Вставте пропущені літери та поясніть орфограми.

1. Кр..вець ретельно вимірює довжину .. рукава.
2. Для поши..тя сукні потрібна як..сна ткан..на.

3. При розкро..їванні важливо дотримуватися точності.
4. Фурнітура для одягу має бути міцн..ю та надійн..ю.
5. Слід обр..бити кр..ї тканини, щоб вони не обсип..лися.
6. Цей к..стюм виготовл..но з натуральної вовни.
7. Перед пр..шиванням ґудзиків їх потрібно розмітити.
8. Швейна машина працює безшумн.. та ефективн...
9. З..мовник обрав оригінальне оздобл..ння.
10. Н..ж для розкрійних робіт має бути гостр..м.

Вправа 10. Розкриття дужок

📌 **Завдання:** Розкрийте дужки, обґрунтуйте написання слів разом, окремо чи через дефіс.

1. (На)півавтоматичний (швейний) верстат.
2. (Пів)години (на)мірювання.
3. (Темно)синій (оксамитовий) костюм.
4. (Бай)дуже (якісний) шов.
5. (Експрес)пошиття (одягу).
6. (По)новому (зшити) (манжет).
7. (З)під (голки) (майстра).
8. (Модно)фасонний (одяг).
9. (Високо)якісні (нитки).
10. (За)кордонні (тканини).

Вправа 11. Виправлення помилок

📌 **Завдання:** Знайдіть та виправте орфографічні помилки у поданих реченнях. Поясніть свої виправлення.

1. Кравчиня відшиває нову колекцію одягу.
2. Виміри потрібно робити дуже точно.
3. На швейній машині порвалася нітка.
4. Цей гудзик не підходить до тканини.
5. Розкроювач виконує великий обсяг роботи.
6. Потрібно заутюжити шов.
7. Заказчик залишився задоволений роботою.
8. Манекєн допомагає при примірці.
9. Оздобленя надає виробу завершений вигляд.
10. Швейний цех обладнаний сучасним обладнанням.

Вправа12. Творчі завдання

📌 **Завдання 1:** Складіть 5-7 речень на тему «Один день з життя кравця», використовуючи слова, що стосуються вашої професії. Зверніть особливу увагу на правильне написання.

📌 **Завдання 2:** Уявіть, що ви ведете блог або сторінку в соціальній мережі, присвячену кравецькій справі. Напишіть короткий допис (50-70 слів) про важливість вибору якісної тканини, дотримуючись орфографічних правил.

Вправа13. Диктант (для самоперевірки або для роботи в парі)

📌 **Текст для диктанту:**

Кваліфікований кравець завжди дбає про бездоганну якість швів. Він ретельно обирає тканини, фурнітуру та оздоблювальні матеріали. Перед розкроєм майстер уважно вивчає викрійку, здійснює необхідні заміри та враховує особливості фігури замовника. Кожен елемент одягу, будь то манжета, комір чи застібка, має бути ідеально виконаний. Сучасне швейне обладнання допомагає прискорити процес, але справжня майстерність полягає в деталях та індивідуальному підході.

✂**Тестові завдання**

1. У якому слові пропущена правильна буква «е»?

А) ут…жити
Б) тк…нина
В) б…жевий
Г) викр…йка

2. Укажіть рядок, де всі слова написано правильно:

А) зашив, викройка, фатин
Б) витік, лекало, манекен
В) витечка, поділ, клейовий
Г) проутюжити, покроїти, клейовий

3. У якому слові потрібно писати м'який знак?

А) швейний
Б) мірка
В) нитки
Г) кравецкий

4. У якому слові потрібно поставити апостроф?

А) шити
Б) обєм
В) розшити
Г) крій

5. У якому слові допущено помилку в написанні префікса?

А) зшити
Б) сфальцювати
В) зпроєктувати
Г) створити

6. У якому слові відбувається подовження приголосного?

А)шиття

Б) тканина
В) футляр
Г) стрічка

7. Яке складне слово потрібно писати разом?

А) темно-зелений
Б) високоякісний
В) пів метра
Г) кравець-закрійник

8. У якому слові потрібно писати літеру «ґ»?

А) голка
Б) гудзик
В) галстук
Г) гардина

9. В якому реченні допущено помилку у вживанні великої літери?

А) Це українська вишиванка.
Б) Наш цех співпрацює з компанією «Модний Дім».
В) У Світі Моди багато талановитих дизайнерів.
Г) Кравець Микола пошив новий костюм.

10. Оберіть речення, у якому «не» зі словом пишеться разом:

А) Це був незвичайний фасон.
Б) Тканина була не дорога, а якісна.
В) Клієнт був не задоволений роботою.
Г) Робота не завершена.

11. У якому слові допущено помилку в написанні?

А) дизайн
Б) манекен
В) модельєр
Г) фурнітора

12. У якому слові відбувається спрощення приголосних?

А) чесний
Б) радісний
В) зірковий
Г) кількість

БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР

1. Вправи на будову слова (морфемний розбір)

📌 **Завдання 1.1: Визначення закінчення.** Прочитайте слова. Виділіть **закінчення** та визначте його граматичне значення (рід, число, відмінок для іменників/прикметників; особа, число, час для дієслів).

Швейний – (прикметник, однина, чоловічий рід, називний відмінок)

Ниток –

Голці –

Кравці –

Виміряв –

Тканини –

Костюм –

Розкроює –

Лекала –

Пришивають –

📌 **Завдання 1.2: Виділення основи слова.** Перепишіть слова. Виділіть **основу слова**.

Підшивати, розкрійний, викрійка, манекен, фурнітура, оздоблення, майстерня, стібок, закрійник, зшитий.

📌 **Завдання 1.3: Визначення кореня слова.** Виділіть **корінь** у поданих словах. Доберіть 2-3 спільнокореневих слова (змінні форми не рахуються).

Шити (шиття, пошив, швачка)

Крій (розкрій, викрійка, кроїти)

Мій (вимір, заміри, міряти)

Голос (голка, голчатий)

Рукав (нарукавник, рукавичка)

📌 **Завдання 1.4: Визначення префіксів і суфіксів.** Виділіть **префікси** та **суфікси** у словах. Поясніть їхнє значення.

Пришити, відрізати, розкроїти, застібка, підшивач, кравець, швейний,

Майстерня, оздоблення, безшовний.

2. Вправи зі словотвору

📌 **Завдання 2.1: Способи творення слів (префіксальний, суфіксальний).** Від поданих слів утворіть нові слова за допомогою префіксів або суфіксів. Запишіть утворені слова та вкажіть спосіб словотворення.

Шити, крій, нитки, закрити, рукав, одяг, **різати,** фасон, виробляти.

📌 **Завдання 2.2: Способи творення слів (префіксально-суфіксальний, безафіксний).** Від поданих слів утворіть нові слова вказаним способом.

Рукав, застібнути, звук, високий, пень, розрізати, перешити, голосний.

📌 **Завдання 2.3: Складання слів.** Утворіть складні слова, поєднавши подані основи. Поясніть їх значення.

Авто + крій

Шити + машина

Рукав + довгий

Світло + сірий

Кравець + майстер

Багато + функція

Завдання 2.4: Словотвірний ланцюжок. Побудуйте словотвірний ланцюжок для слова «пошив».

Завдання 2.5: Творче завдання. Уявіть, що вам потрібно описати нове **швейне обладнання**. Складіть 3-4 речення, використовуючи слова, утворені різними способами словотвору (наприклад, з префіксами, суфіксами, складні слова). Підкресліть ці слова.

3. Комплексні завдання

📌 **Завдання 3.1: Аналіз тексту.** Прочитайте уривок. Випишіть 5-7 слів, що стосуються професії кравця, і зробіть їх морфемний розбір (виділіть усі значущі частини слова).

Майстерня кравця завжди наповнена тканинами та нитками. Викрійки ретельно розкладаються на великому столі. Кожен клієнт має індивідуальні розміри. Швейна машина видає характерний шум. Важливо підшити виріб якісно, щоб він служив довго.

📌 **Завдання 3.2: Виправлення помилок.** Знайдіть та виправте помилки в будові слова або словотворенні у поданих реченнях.

1. Це дуже якісна шиття
2. Мені потрібен перемір для штанів.
3. Він був неопитним кравцем.
4. Необхідно укоротити спідницю.

✂Тестові завдання

1. У якому слові правильно виділено корінь?
А) роз-крій
Б) нит-к-а
В) за-стіб-к-а
Г) лекал-о

2. Укажіть слово, утворене префіксальним способом:
А) застібка
Б) ниточка
В) викрійка
Г) тканина

3. У якому слові є суфікс -к-?
А) машинка
Б) викроїти
В) оверлок
Г) строчити

4. Визначте основу слова «голочка»:
А) гол
Б) голоч
В) голочка
Г) голо

5. Укажіть рядок, у якому всі слова є похідними:
А) шов, нитка, праска
Б) розкрій, заколка, застібка
В) швацька, тканина, ґудзик
Г) викрійка, лекало, манекен

6. Установіть відповідність між словом і способом його творення:

Слово	Спосіб творення
А) підшити	1. Суфіксальний
Б) ниточка	2. Префіксальний
В) швацький	3. Суфіксально-префіксальний
Г) розмітити	4. Суфіксально-змінений

7. Яке з наведених слів є непохідним?
А) нитка
Б) застібка
В) заколка
Г) строчка

8. Слово «перешити» утворено за допомогою:
А) Суфікса
Б) Префікса
В) Префікса і суфікса
Г) Основоскладання

9. Оберіть усі слова з префіксом:
(Множинний вибір)
☐ розкрой
☐ заколка
☐ ниточка
☐ підгин

10. Укажіть правильну морфемну будову слова «викрійка»:
А) ви-крій-к-а
Б) ви-крійка
В) викрій-к-а
Г) вик-рій-к-а

11. У якому слові є нульове закінчення?
А) строчка
Б) праска
В) шов
Г) голка

12. Яке слово утворене шляхом складання основ?
А) швеймашина
Б) ниточка
В) застібка
Г) підгин

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

1. Вправи на професійну лексику та термінологію

📌 **Завдання 1.1: Розтлумачення термінів.** Поясніть значення поданих термінів, які використовуються у кравецькій справі.

Викрійка:
Розкрій:
Фурнітура:
Манекен:
Оверлок:
Лекало:
Примірка:
Стібок:
Дублювання:
Декатування:

📌 **Завдання 1.2: Використання термінів у реченнях.** Складіть по одному реченню з кожним терміном із попереднього завдання (Завдання 1.1), демонструючи його використання в професійному контексті.

📌 **Завдання 1.3: Розподіли за групами.** Розподіліть слова за тематичними групами: **інструменти**, **матеріали**, **операції**, **вироби**.

Праска, жакет, строчка, ножиці, голка, вовна, підшивка, пальто, флізелін.

2. Вправи на активний і пасивний словник

📌 **Завдання 2.1: Активний словник кравця.** Випишіть 10-15 слів, які ви найчастіше використовуєте у своїй професійній діяльності щодня (інструменти, матеріали, дії, деталі одягу тощо). Це ваш активний професійний словник.

📌 **Завдання 2.2: Пасивний словник.** Знайдіть 5-7 термінів у кравецькій справі (можете скористатися інтернетом або спеціалізованою літературою), які ви розумієте, але рідко або ніколи не використовуєте у щоденній практиці. Це слова вашого пасивного професійного словника. Спробуйте пояснити їхнє значення.

3. Вправи на синоніми, антоніми, омоніми, пароніми

📌 **Завдання 3.1: Синоніми.** Доберіть 2-3 синоніми до поданих слів.

Шити:

Крій:
Виміряти:
Оздоблення:
Голка:

📌 **Завдання 3.2: Антоніми.** Доберіть антоніми до поданих слів.

Довгий –
Широкий –
Грубий –
М'який –
Зшити –
Високий –
Новий –
Прямий –
Складний –
Початок –

📌 **Завдання 3.3: Омоніми та багатозначні слова.** Прочитайте речення. Визначте, яке значення має виділене слово в кожному реченні. Чи є це багатозначне слово чи омонім?

У костюма був гарний **крій**. (Значення: ...)
Він **крій** хліб для обіду. (Значення: ...)
У крамниці продавали різні види **тканини**. (Значення: ...)
Була зроблена **тканина** міфу. (Значення: ...)
Він узяв у руки **лінійку**. (Значення: ...)
Діти вишикувалися в **лінійку**. (Значення: ...)

📌 **Завдання 3.4: Пароніми.** Виберіть правильне слово з дужок, щоб речення мало сенс. Поясніть різницю між паронімами.

Важливо враховувати (особисті / особові) **особливості** фігури клієнта.
Цей (ефективний / ефектний) **фасон** зробив сукню неповторною.
(Досвідчений / досвідний) **кравець** завжди працює швидко і якісно.
На підприємстві було (встановлено / установлено) **нове обладнання**.

4. Вправи на запозичені слова та власне українську лексику

📌 **Завдання 4.1: Визначення запозичених слів.** Випишіть із поданого переліку слів ті, що є запозиченими. Спробуйте дібрати до них українські відповідники (якщо можливо).

Дизайн, ножиці, лекало, ательє, манекен, ґудзик, клієнт, швейний, фурнітура, стібок, костюм, джинси.

📌 **Завдання 4.2: Використання власне українських слів.** Замініть запозичені слова власне українськими синонімами в реченнях.

Цей **модельєр** створив **ексклюзивну** колекцію.**Фурнітура** була дуже **оригінальна**. **Дизайн** костюма був **ідеальний**.

5. Комплексні завдання

📌 **Завдання 5.1: Творче завдання.** Уявіть, що ви складаєте короткий опис для каталогу одягу, який пошило ваше ательє. Напишіть текст (5-7 речень) про

особливості нової сукні/костюма, використовуючи якомога більше професійної лексики. Підкресліть слова, які, на вашу думку, належать до професійного лексикону.

📌 **Завдання 5.2: Творче завдання.** Створити ментальну карту. Кожна група створює карту на різну тему («Блузка», «Фартух», «Жилет») за зразком.

📌 **Завдання 5.3: Коректування тексту.** Прочитайте текст. Виправте помилки, пов'язані з неправильним вживанням слів (лексичні помилки), та запропонуйте більш точні формулювання.

Мій замовник зробив велику заказ. Треба було пошити на нього широкий костюм. Я використав висококласну матерію. Для оздобки я взяв гарну фурнітуру. Робота була зроблена дуже якісно.

📌 **Завдання 5.4: Творче завдання.** ***Відгадайте кросворд.***

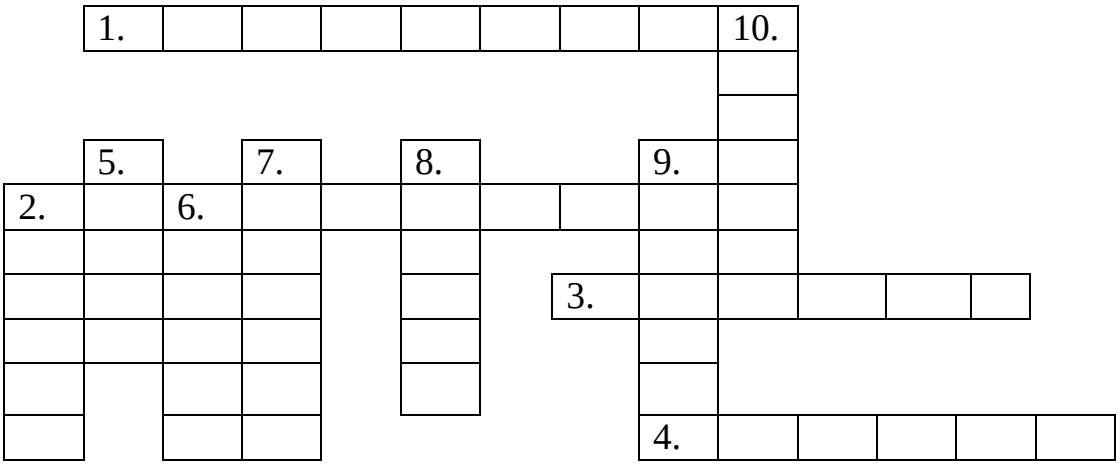
По горизонталі:

1. Він запобігає проколу пальця голкою при проштовхуванні голки в тканину.
2. Його застосовують для розпорювання машинних строчок, видалення ниток, закріпок.
3. Вони бувають трьох видів: еталони, робочі, допоміжні.
4. Їх виробляють восьми номерів.

По вертикалі:

2. Його застосовують для перенесення ліній з паперу на тканину, з однієї парної деталі на іншу.
5. Вона може бути від №1 до №12.

6. Його застосовують для нанесення контурів деталей, ліній і позначок при розкрої тканини і примірці.
7. Один кінець її має бути заокругленим, другий – гострим.
8. ЇЇ застосовують для нанесення та оформлення ліній.
9. Він призначений для перевірки правильності з'єднання деталей одягу та положення готового виробу.
10. Його застосовують для видалення ниток тимчасового призначення, виправлення кутиків, утворення отворів.

✂Тестові завдання

1. Яке слово є професійним терміном у сфері кравецтва?
А) маркер
Б) кокетка
В) резюме
Г) дисплей

2. Укажіть однозначне слово:
А) шов
Б) праска
В) лінія
Г) викрійка

3. Яке з поданих слів є багатозначним?
А) манекен
Б) шов
В) ґудзик
Г) викрійка

4. Оберіть рядок, у якому всі слова – синоніми:
А) нитка, тканина, шов
Б) одяг, вбрання, костюм
В) швацька, кравчиня, гладильниця
Г) лекало, крій, шов

5. У якому слові є омонімія (омоніми)?
А) коса
Б) голка
В) нитка
Г) застібка

6. Установіть відповідність між словом і його лексичним значенням:

Слово	**Значення**
А) лекало	1. Процес вирівнювання тканини
Б) фурнітура	2. Шаблон для розкрою
В) прасування	3. Ґудзики, кнопки, блискавки

7. У якому слові є переносне значення?
А) шов на сорочці
Б) золота голка
В) м’яка тканина
Г) нитка розмови

8. Позначте слова, які є антонімами до слова «гладенький»:
(Множинний вибір)
☐ рівний
☐ шорсткий
☐ грубий
☐ тонкий

9. Яке з поданих слів НЕ є терміном у професії кравця?
А) викрійка
Б) замок
В) лінія
Г) дисплей

10. Яке з поданих слів є синонімом до слова «шити»?
А) прасувати
Б) крити
В) вишивати
Г) вигладжувати

11. У якому варіанті всі слова мають спільнокореневе походження?
А) тканина, ткаля, ткати
Б) строчка, шов, голка
В) лекало, шити, крій
С) праска, швацька, манекен

12. Завдання на вибір правильного значення слова «манекен» у професійному мовленні:
А) Людина, яка позує для фотографа
Б) Штучна модель людського тіла для примірки одягу
В) Модель одягу для виставки
Г) Манекенник – той, хто рекламує товари

ФРАЗЕОЛОГІЯ

1. Вправи на розуміння значення фразеологізмів

📌 **Завдання 1.1: Пояснення фразеологізмів.** Поясніть значення поданих фразеологізмів. Спробуйте дібрати до них синонімічні слова або вислови.

Золоті руки:

Взяти себе в руки:

Шитий білими нитками:

Залатати дірки:

Пошити в дурні:

Нитки Аріадни:

Як по нотах:

Сім разів відмір, один раз відріж:

Від А до Я:

Грати першу скрипку:

📌 **Завдання 1.2: Вибір правильного значення.** Оберіть правильне значення фразеологізму з трьох запропонованих варіантів.

1. **Діло майстра боїться:** а) майстер боїться братися за складну роботу; б) роботу легко виконати, якщо за неї береться досвідчений фахівець; в) майстер боїться зіпсувати матеріал.

2. **Зайти в глухий кут:** а) потрапити в невідоме місце; б) опинитися в безвихідній ситуації; в) знайти затишне місце.

3. **Тримати язик за зубами:** а) міцно стиснути зуби; б) мовчати, не розголошувати таємницю; в) не давати нікому поради.

4. **Нитка до нитки:** а) дуже обережно зшивати; б) дуже якісно, акуратно виконана робота; в) багато ниток разом.

📌 **Завдання 1.3: Професійні фразеологізми.** Доберіть до малюнків професійні фразеологізми.

2. Вправи на доречне вживання фразеологізмів.

📌 **Завдання 2.1: Доповнення речень.** Доповніть речення відповідними фразеологізмами з довідки.

Щоб стати справжнім майстром, потрібно багато _____.

Його робота завжди ідеальна, бо у нього _____.

Директор дав чіткі вказівки, і тепер ми працюємо _____.

Не варто вірити цьому обіцянню, воно _____.

Перш ніж братися за розкрій, пам'ятай: _____.

Довідка: *шитий білими нитками, набити руку, як по нотах, золоті руки, сім разів відмір, один раз відріж.*

📌 **Завдання 2.2: Ситуативне використання.** Уявіть ситуацію. Запропонуйте фразеологізм, який би найкраще її описав.

1. Клієнт залишився дуже задоволений якістю пошитого костюма. (Який фразеологізм можна використати для похвали майстра?)

2. Ви бачите, що колега взявся за дуже складне замовлення і не знає, як його виконати. (Яким фразеологізмом можна описати його стан?)

3. Хтось намагається обманути вас, але ви одразу розумієте його наміри. (Який фразеологізм підійде?)

4. Вам доручили виконати роботу з нуля, від початку до кінця. (Яким фразеологізмом можна це описати?)

3. Вправи на збагачення словника фразеологізмами

📌 **Завдання 3.1: Фразеологічні відповідники.** Замініть виділені слова або вислови фразеологізмами.

Він дуже **досвідчений** у своїй справі. → Він **набив руку**...

Цей план був **очевидно неправдивий**. → Цей план **шитий білими нитками**.

Ви повинні **дуже ретельно** підготуватися.

Вона **завжди виступає лідером**.

Ця робота **дуже легка**.

📌 **Завдання 3.2: Фразеологічні загадки.** Відгадайте, про що йдеться. Запишіть відгадку – фразеологізм.

Про таємницю, яку не можна розголошувати.

Про надзвичайно майстерно виконану роботу.

Про повне і детальне знання чогось.

Про ситуацію, коли немає виходу.

📌 **Завдання 3.3: Установи відповідність.** З'єднайте фразеологізм із його значенням:

Фразеологізм	**Значення**
1. Шити білими нитками	А. Явна неправда, фальшування
2. Засукати рукави	Б. Братися активно за роботу
3. Нитка до нитки	В. Дуже охайно, точно
4. Пекти раків	Г. Соромитися, червоніти

4. Комплексні завдання

📌 **Завдання 4.1: Складання діалогу.** Складіть короткий діалог (4-6 реплік) між кравцем і клієнтом або між двома кравцями, використовуючи 2-3 фразеологізми. Підкресліть їх.

📌 **Завдання 4.2: Створення власного висловлювання.** Створіть власне висловлювання на тему: «Я –майстер своєї справи», використавши подані **фразеологізми:**

Закипіла робота; закласти фундамент; лягло на душу; з азів починати; жити, як сир в маслі; рота не роззявляй; віддатися справі; відкласти в довгий ящик; відбити охоту; у невмілого руки не болять.

📌 **Завдання 4.3: Аналіз тексту.** Прочитайте уривок. Випишіть усі фразеологізми та поясніть їхнє значення в контексті.

Наш кравець – справжній майстер на всі руки. Він завжди береться за справу з душею. Кожне замовлення для нього – це виклик, і він ніколи не кидає слова на вітер. Він може розкроїти тканину як по нотах, і тоді діло майстра боїться. Хоча іноді буває, що клієнт заганяє в глухий кут своїми незвичними проханнями, наш майстер завжди знаходить викрутня. Йому не доведеться латати дірки в роботі, бо все зроблено від А до Я.

✂**Тестові завдання**

1. Що таке фразеологізм?
А) Окреме слово з переносним значенням
Б) Будь-яке словосполучення
В) Стійке словосполучення з цілісним значенням
Г) Форма дієслова

2. Який із наведених фразеологізмів означає «робити щось нещиро, обманювати»?
А) Шити білими нитками
Б) Засукати рукави
В) Тримати фасон
Г) Зводити кінці з кінцями

3. Укажіть фразеологізм, пов’язаний з активною працею:
А) Вивести на чисту воду
Б) Засукати рукави
В) Як з гуся вода
Г) Дати гарбуза

4. Який фразеологізм має значення «намагатися бути охайним, елегантним»?

А) Тримати фасон
Б) Крутити носом
В) Встати не з тієї ноги
Г) Дивитися крізь пальці

5. Укажіть фразеологізм, у якому згадується деталь одягу:
А) Як нитку в голку
Б) Як у воду опущений
В) Вивернути душу
Г) Тримати язик за зубами

6. Оберіть фразеологізм, який означає «відчувати сором»:
А) Кидати слова на вітер
Б) Пекти раків
В) Мати голову на плечах
Г) Бути на сьомому небі

7. Установіть відповідність між фразеологізмом і його значенням:

Фразеологізм	**Значення**
А) Шити білими нитками	1. Робити щось фальшиво
Б) Засукати рукави	2. Енергійно братися до роботи
В) Пекти раків	3. Соромитися, червоніти

8. У якому рядку всі фразеологізми мають значення, пов’язані з працею?
А) Засукати рукави, як нитку в голку, працювати за покликом
Б) Бити байдики, як з гуся вода, держати фасон
В) Засукати рукави, бити байдики, тримати фасон
Г) Сидіти склавши руки, тримати фасон, ходити з бубном

9. Який з фразеологізмів стосується нещирості або фальшивої роботи?
А) Братися за голову
Б) Шити білими нитками
В) Говорити напрямик
Г) Класти зуби на полицю

10. Оберіть усі фразеологізми, пов’язані з одягом або шиттям:
(Множинний вибір)
☐ Шити білими нитками

☐ Тримати фасон

☐ Держати язик за зубами

☐ Як нитку в голку

11. Який фразеологізм означає «дуже акуратно, точно, без помилок»?

А) Нитка до нитки

Б) Сидіти на голках

В) Дати маху

Г) Губити нитку

12. Завершіть фразеологізм: *«Як нитку...»*

А) …в голку

В) …до гудзика

С) …з голки

D) …через шов

МОРФОЛОГІЯ

1. Іменник

📌 **Завдання 1.1: Визначення роду іменників.** Визначте рід поданих іменників (чоловічий, жіночий, середній).

Кравець –

Нитки –

Голка –

Ательє –

Викрійка –

Костюм –

Ножиці –

Манекен –

Фурнітура –

Одяг –

📌 **Завдання 1.2: Відмінювання іменників.** Провідміняйте іменники за відмінками (називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, кличний). Виберіть один іменник чоловічого роду, один жіночого та один середнього.

📌 **Завдання 1.3: Утворення форм множини.** Утворіть форми множини від поданих іменників.

Рукав –
Стібок –
Деталь –
Застібка –
Шов –
Ґудзик –
Кишеня –
Комір –
Пояс –
Манжета –

📌 **Завдання 1.4: Визначення відміни іменників.** Запишіть слова, визначаючи відміну іменнків.

Фасон, туалет, полотно, пончо, піжама, пальто, шовк, шинель, хлястик, бріджі, трикотаж, шкіра, полотно.

Завдання 1.5: Відмінювання іменників. Поставте іменники в потрібному відмінку.

(Тканина) розкласти в один шар лицьовим (бік) вгору. Праві та ліві парні деталі викроїти симетрично. При зметуванні і зшиванні деталі (крій) складати лицьовим (бік) всередину. На початку і в кінці кожного (шов) виконувати закріпки. Припуски (шов) обметувати зигзоподібними або оверлочними (стібок).

2. Прикметник

📌 **Завдання 2.1: Узгодження прикметників з іменниками.** Узгодьте прикметники з іменниками, змінивши їхні закінчення.

(Якісний) шов –
(Новий) викрійка –
(Професійний) кравець –
(Зручний) одяг –
(Сучасний) обладнання –
(Модний) фасон –
(Прямий) лінія –
(Охайний) майстерня –
(Оригінальний) оздоблення –
(Вовняний) тканина –

📌 **Завдання 2.2: Ступені порівняння прикметників.** Утворіть вищий і найвищий ступені порівняння від поданих прикметників.

Довгий – довш**ий**, найдовш**ий**
Короткий –
Якісний –
Зручний –

Тонкий –

📌 **Завдання 2.3: Утворення прикметників.** Від поданих іменників утворіть прикметники, підкресліть орфограму. З трьома на вибір складіть речення зі вставними словами.

Гармонія, атлас, замша, обгортка, акрил, вишуканість, декор, окантовка, дефект.

📌 **Завдання 2.4: Ступені порівняння прикметників.** Співвіднесіть сучасну назву кольору із більш вживаною. Утворіть ступені порівняння прикметників, де це можливо.

Лафітний	Тілесно-рожевий
Індиго	Жовтогарячий
Само	Коричневий
Геліотроп	Синій
Екрю	Жовтий
Шафран	Коричнево-зелений
Хакі	Бежевий
Брунатний	Буряковий
Помаранч	Червоний

3. Числівник

📌 **Завдання 3.1: Відмінювання числівників.** Запишіть подані числівники словами у різних відмінках.

5 (ножиць):
Р. в.: п'яти ножиць
Д. в.:
Зн. в.:
7 (сантиметрів):
Р. в.: семи сантиметрів
Д. в.:
Зн. в.:
23 (мітки):
Р. в.: двадцяти трьох міток
Д. в.:
Зн. в.:

📌 **Завдання 3.2: Числові перетворення**. Записати числа словами або навпаки, дотримуючись правил відмінювання та узгодження.

1. 125 (метрів тканини) – _____
2. 348 (одиниць продукції) – _____
3. З 789 (деталей) – _____
4. Від 99 (кілограмів) – _____
5. Двісті сорок сім (рулонів) – _____
6. Тисяча дев'ятсот дев'яносто п'ятий (рік) – _____

📌 **Завдання 3.3: Редагування тексту.** Знайти та виправити помилки у вживанні числівників у поданому тексті.

На нашому підприємстві встановлено три нових швейних машини. Кожна з них має продуктивність до п'ятсот одиниць продукції за зміну. Перший етап виробництва триває півтора години, а другий – дві з половиною години. Загальні витрати на матеріали зменшилися на 20 процентів.

📌 **Завдання 3.4: Числові перетворення.** Прочитайте речення, випишіть числівники, записавши їх словами. Поясніть правопис числівників, синтаксичного зв’язку числівників з іменниками.

Покупка одягу за кордоном може перетворитися на справжню проблему: у різних країнах-виробниках – різні системи позначення розмірів, й український 46-й, приміром, у США позначається як 12-й розмір, а в країнах Європи – як 40-й. Розміри стандарту EN 13402легко співвідносяться з розмірами одягу, прийнятими в Україні: XS відповідає 42-му розміру, S – 44-му, M – 46-му і так далі. На піджаках буква після розміру означає зростання: xxS – 163-168 см(short), xxR – 170-180 см, (regular)xxL – 182-190 см(long). Розмір у дюймах в 2,5 рази менше, ніж у сантиметрах.

4. Займенник

📌 **Завдання 4.1: Правильне вживання займенників.** Замініть, де потрібно, іменники займенниками, щоб уникнути повторів.

Кравець виконав роботу. Кравець був задоволений.

Ця тканина дуже дорога. З цієї тканини пошили гарний костюм.

Я бачив ножиці. Ножиці лежали на столі.

Клієнт прийшов по замовлення. Я зустрів клієнта.

5. Дієслово

📌 **Завдання 5.1: Визначення часу та виду дієслова.** Визначте час (минулий, теперішній, майбутній) та вид (доконаний, недоконаний) поданих дієслів.

Шиє –

Пошив –

Буде кроїти –

Відрізав –

Розмічає –

Завершить –

Підшивала –

Вимірює –

📌 **Завдання 5.2: Наказовий спосіб.** Перетворити речення на інструкції, використовуючи дієслова в наказовому способі.

Ви перевіряєте напругу.

Ви вмикаєте обладнання.

Ви стежите за температурою.

📌 **Завдання 5.3: Визнач вид і час.** Визначити вид (доконаний/недоконаний) та час дієслів у реченнях.

Технолог розробляє нову колекцію.
Партія тканини була доставлена вчора.
Ми перевіримо якість продукції.
Машина працює безперебійно.

📌 **Завдання 5.4: Дієвідмінювання.** Провідміняйте дієслова **шити** (теперішній час) та **відрізати** (майбутній час, простий) за особами та числами.

Шити:
Я шию
Ти...
Він/Вона/Воно...
Ми...
Ви...
Вони...

Відрізати:
Я відріжу
Ти...
Він/Вона/Воно...
Ми...
Ви...
Вони...

6. Прислівник, прийменник, сполучник, частка, вигук

📌 **Завдання 6.1: Розрізнення прислівників.** Знайдіть прислівники у реченнях та визначте, що вони означають (спосіб дії, місце, час тощо).

Кравець швидко виконав замовлення.
Нитки лежали поряд з машинкою.
Він прийде завтра на примірку.
Шов виконано якісно.
Завжди перевіряйте розміри.

📌 **Завдання 6.2: Правильне вживання прийменників.** Виберіть правильний прийменник із дужок.

Замовлення (з / із) України.
Пошив (по / за) індивідуальним розміром.
Працював (на / у) ательє.
Спілкується (з / зі) клієнтом.
Сукня (по / за) фігурою.

7. Комплексні завдання

📌 **Завдання 7.1: Морфологічний розбір.** Зробіть повний морфологічний розбір виділених слів у реченні.

«**Досвідчений кравець швидко виконав** замовлення на **новий костюм**.»

Схема морфологічного розбору:

Іменник: частина мови, початкова форма, власна/загальна назва, істота/неістота, рід, число, відмінок, синтаксична роль.

Прикметник: частина мови, початкова форма, розряд за значенням, ступінь порівняння (якщо є), повна/коротка форма, рід, число, відмінок, синтаксична роль.

Дієслово: частина мови, початкова форма, вид, перехідність/неперехідність, спосіб, час, особа (якщо є), число, рід (у минулому часі), синтаксична роль.

Прислівник: частина мови, розряд за значенням, ступінь порівняння (якщо є), синтаксична роль.

📌 **Завдання 7.2: Складання тексту.** Складіть невеликий текст (5-7 речень) на тему «Етапи створення одягу», використовуючи різні частини мови та звертаючи увагу на їхні морфологічні особливості (змінювання за відмінками, часами, числами тощо). Підкресліть по 2-3 приклади іменників, прикметників та дієслів.

📌 **Завдання 7.3: Творче завдання.** Складіть короткий текст (4–5 речень) на тему: «Мій робочий день у майстерні», використовуючи всі самостійні частини мови (іменники, прикметники, дієслова, числівники, прислівники).

✂Тестові завдання

1. У якому рядку всі слова – іменники?

А) тканина, прасувати, швейна
Б) крій, оверлок, викрійка
В) підшити, ґудзик, манекен
Г) нитка, гладити, форма

2. Укажіть дієслово з професійної сфери кравця:

А) прасувати
Б) вишивка
В) викрійка
С) голкова

3. Яке слово є прикметником?

А) тканина
Б) шити
В) вовняна
Г) лінія

4. Який із числівників слід ужити в реченні: «Потрібно зробити ___ строчки»?

А) два
Б) дві
В) двоє
С) другі

5. У якому рядку всі слова – дієслова?

А) прасувати, зшивати, закріпити
Б) викрійка, строчка, прасування
В) ножиці, крій, шов
Г) прасувати, якісний, вирівнювання

6. До якої частини мови належить слово «кравець»?

А) дієслово
Б) прикметник
В) іменник
Г) числівник

7. Яка граматична ознака характерна для іменника?
А) Вид
Б) Ступінь порівняння
В) Рід
Г) Вид часу

8. Установіть відповідність між словом і його частиною мови:

Слово	Частина мови
А) гострий	1. прикметник
Б) шити	2. дієслово
В) праска	3. іменник
Г) три	4. числівник

9. Укажіть речення, у якому є прислівник:
А) Я використала нову тканину.
Б) Ми розмітили викрійку крейдою.
В) Кравчиня швидко прошила шов.
Г) Голка лежить на столі.

10. У якому рядку всі слова є прикметниками?
А) вовняний, кольоровий, акуратний
Б) кравецький, шити, прямий
В) тканина, лінійка, візерунок
Г) теплий, розкрій, прасувати

11. Слово «швейна» (у словосполученні «швейна машина») є:
А) прикметником
Б) дієсловом
В) числівником
Г) іменником

12. У якому словосполученні вжито числівник?
А) новий шов
Б) два ґудзики
В) прасувальна дошка
Г) кольорова тканина

СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

1. Словосполучення

📌 **Завдання 1.1: Визначення головного і залежного слова.** Виділіть **головне** та **залежне** слово в кожному словосполученні. Вкажіть, якою частиною мови виражені головні слова.

Шити костюм (головне: дієслово)
Якісна тканина
Добре виміряти
Ножиці для крою
Стібок ниткою
Розкрій матеріалу
Пошиття одягу
Зручний манекен
Оздоблення сукні
Працювати майстерно

📌 **Завдання 1.2: Визначення видів словосполучень за будовою.** Визначте, чи є словосполучення простим чи складним.

Дуже якісний шов –
Шити на швейній машинці –
Голка з ниткою –
Заміряти довжину рукава –
Майстер на всі руки –

2. Речення. Просте речення

📌 **Завдання 2.1: Визначення граматичної основи речення.** Підкресліть **граматичну основу** (підмет і присудок) у кожному реченні.

Кравець працює в ательє.
Тканина була вовняна.
Замовлення було виконане вчасно.

Майстриня розкроює матеріал.
Ножиці гостро ріжуть тканину.
Цей фасон мені дуже подобається.
Ми шиємо одяг на замовлення.
На столі лежать викрійки.
Усі деталі мають бути враховані.
Оверлок швидко обробляє краї.

📌 **Завдання 2.2: Визначення видів простих речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням.** Визначте, яке речення за метою висловлювання (розповідне, питальне, спонукальне) та за емоційним забарвленням (окличне, неокличне).

Кравець закінчив роботу. – (розповідне, неокличне)
Який розмір вам потрібен? –
Будь ласка, принесіть мені нитки! –
Як чудово виглядає ця сукня! –
Коли відбудеться примірка? –

📌 **Завдання 2.3: Поширені та непоширені речення.** Визначте, чи є речення поширеним чи непоширеним.

Кравець шиє. – (непоширене)
Кравець шиє костюм. –
Швейна машина працює. –
Ножиці лежать на столі. –
Тканина гарна. –

3. Речення. Складне речення

📌 **Завдання 3.1: Визначення видів складних речень.** Визначте, чи є речення **складносурядним (ССР)**, **складнопідрядним (СПР)** чи **безсполучниковим (БСР)**.
Кравець працював швидко, і замовлення було готове вчасно. –
Я знаю, що ця тканина дуже дорога. –
Він розкроїв матеріал, потім почав зшивати деталі. –
Якщо виміри точні, тоді виріб ідеально сидітиме. –
Майстриня шила вручну, а її помічниця працювала на машинці. –
Сонце сходило, і майстерня вже була відкрита. –
Клієнтка задоволена: сукня їй чудово пасує. –
Ми домовилися, коли відбудеться наступна примірка. –

📌 **Завдання 3.2: Побудова складних речень.** Із простих речень утворіть одне складне, використовуючи сполучники або сполучні слова.

Кравець закінчив роботу. Він був дуже втомлений.
Тканина була дуже тонка. З неї важко шити.
Примірка відбулася вчора. Клієнтка залишилася задоволена.
Я купив нові нитки. Вони ідеально підходять до цієї тканини.

4. Пунктуація

📌 **Завдання 4.1: Коми при однорідних членах речення.** Розставте коми, де це необхідно.

Кравець використовує голки нитки ножиці та сантиметр.

Шов вийшов рівний міцний і акуратний.

Майстриня працювала швидко якісно та старанно.

Вона шиє сукні костюми спідниці і блузки.

📌 **Завдання 4.2: Коми при звертаннях і вставних словах.** Розставте коми, де це необхідно.

Шановні клієнти ваше замовлення готове.

Будь ласка зробіть точні заміри.

На жаль тканина закінчилася.

Можливо ми встигнемо до дедлайну.

Миколо допоможи мені з цим швом.

📌 **Завдання 4.3: Розділові знаки у складному реченні.** Розставте розділові знаки (коми, тире, двокрапки), де це необхідно.

Я знав що вона вміє шити добре.

Кравець сказав я завершу роботу завтра.

Він працював довго але результат був чудовий.

Світило сонце пташки співали весна панувала.

Якщо тканина якісна виріб буде міцним.

5. Комплексні завдання

📌 **Завдання 5.1: Коректування тексту.** Прочитайте текст. Виправте всі синтаксичні та пунктуаційні помилки.

Сьогодні ми шиємо новий костюм для важливого клієнта він вимагає високої якості. Тканина дуже дорога і виглядає розкішно тому кравець працює дуже обережно. Спочатку роблять точні заміри потім будують викрійку далі розкроюють матеріал потім зшивають деталі. Нарешті примірка це найважливіший етап. Якщо все добре клієнт задоволений і ми теж раді.

📌 **Завдання 5.2: Складання інструкції.** Напишіть коротку інструкцію (5-7 речень) «Як правильно зробити шов», використовуючи різні типи речень (прості, складні) та правильно розставляючи розділові знаки.

✂Тестові завдання

1. Синтаксис вивчає:

А) звуки мови

Б) словниковий склад мови

В) будову слова

Г) будову словосполучення і речення

2. У якому реченні є звертання (розділові знаки пропущено)?

А) Будь ласка подайте лекало.

Б) Олено візьми нитки.

В) У вас гарна викрійка.
Г) Вона добре володіє оверлоком.

3. Укажіть складне речення:
А) Учениця підшила край.
Б) Ми замірили тканину і розмітили деталі.
В) Голка впала.
Г) Прасую спідницю.

4. Яке слово є головним членом у реченні: «Кравець шиє костюм»?
А) кравець
Б) шиє
В) костюм
Г) шиє костюм

5. У якому варіанті правильно розставлено розділові знаки?
А) Праска, ножиці, нитки і викрійка – усе готове до роботи.
Б) Праска ножиці нитки і викрійка – усе готове до роботи.
В) Праска ножиці, нитки, і викрійка – усе готове.
Г) Праска; ножиці, нитки і викрійка – усе готове.

6. Установіть відповідність між видом речення і прикладом:

Речення	**Тип речення**
А) Прасуй обережно.	1. спонукальне
Б) Чи готова викрійка?	2. питальне
В) Машина працює тихо.	3. розповідне
Г) Яка гарна сукня!	4. окличне

7. Яке з наведених словосполучень є підметом?
А) Шити вручну
Б) Вона працює
В) Якісний шов
Г) Прасування тканини

8. Укажіть речення з однорідними членами:
А) Учениця пришила комір.
Б) Кравець шиє швидко і якісно.
В) В майстерні – тиша.
Г) Машина працює рівно.

9. Яке з речень розділово оформлене неправильно?
А) Учні прасують, кроять, зшивають.
Б) Зроби мірку, а потім викрійку.

В) Прасуй тканину і слідкуй за температурою.
Г) Сукня, гарна легка святкова.

10. У якому рядку подано речення з правильною інтонацією і пунктуацією?
А) Це викрійка
Б) Це викрійка!
В) Це викрійка,
Г) Це викрійка?

11. Який розділовий знак потрібен у реченні: «Кравчиня сказала ___ що робота готова»?
А) кому
Б) двокрапку
В) тире
Г) крапку з комою

12. Яке з речень містить вставне слово (розділові знаки пропущено)?
А) Здається робота завершена.
Б) Ми шиємо плаття.
В) Учениця малює крій.
Г) Візьміть нитку.

СТИЛІСТИКА

1. Вправи на розрізнення стилів мовлення

📌 **Завдання 1.1: Визначення стилю.** Прочитайте подані уривки текстів, які стосуються кравецької справи. Визначте, до якого стилю мовлення (науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній, розмовний) належить кожен із них. Обґрунтуйте свою відповідь, вказавши на характерні ознаки стилю.

1. Високоякісні тканини, що використовуються у сучасному кравецтві, характеризуються підвищеною зносостійкістю, гігроскопічністю та естетичною привабливістю, що забезпечує довговічність та комфорт готових виробів.
Стиль:
Ознаки:
2. Шановна пані Ірино! Підтверджуємо отримання Вашого замовлення № 123 від 05.07.2025 на пошиття вечірньої сукні. Термін виконання – до 25.07.2025. Просимо з'явитися на першу примірку 15.07.2025 о 14:00.
Стиль:
Ознаки:
3. Ну що, Мар’яно, як там наш костюмчик? Клієнтка вже дзвонить, питає, чи готово. Я їй кажу, що ти там чаклуєш над ним, щоб було ідеально, як завжди!
Стиль:
Ознаки:
4. У мерехтливому світлі ательє, де пахло свіжою тканиною та ледь вловимим ароматом натхнення, кравець творив магію. Кожен стібок був як мазок пензля, що надавав сукні неземної легкості та витонченості, перетворюючи звичайне полотно на витвір мистецтва.
Стиль:
Ознаки:
5. Сьогодні наші кращі майстри продемонстрували нові тенденції у пошитті ділового одягу. Вони наголосили на важливості індивідуального підходу та використанні екологічно чистих матеріалів, що відповідає сучасним викликам моди та суспільства.
Стиль:
Ознаки:
📌 **Завдання 1.2: Діловий стиль vs. неформальне спілкування**. Здобувачі освіти отримують одне й те саме повідомлення від клієнта і повинні відповісти на нього у двох різних стилях: діловому (для офіційної переписки) та неформальному (для спілкування у соцмережах).

📨 Варіант 1 – Повідомлення від клієнта

Добрий день! Я хочу замовити пошиття жіночого піджака за індивідуальними мірками. Чи можете повідомити, які тканини ви радите та скільки приблизно часу триватиме робота?

📨 Варіант 2 – Про ціну

Добрий день! Хочу дізнатися вартість пошиття літньої сукні за індивідуальними мірками. Чи входить у ціну тканина, чи її потрібно купувати окремо?

📨 Варіант 3 – Про терміни виконання

Вітаю! Мені потрібен костюм до важливої події. Чи реально пошити його протягом 7 днів?

📨 Варіант 4 – Про ремонт одягу

Доброго дня! У мене є пальто, яке трохи розійшлося по шву. Чи займаєтеся ви ремонтом одягу, і скільки це може коштувати?

📨 Варіант 5 – Про індивідуальні побажання

Доброго дня! Хочу замовити жакет, але щоб він мав незвичайну підкладку з візерунком. Чи можна у вас реалізувати таку ідею?

📨 Варіант 6 – Про консультацію

Вітаю! Я не зовсім впевнена, яка тканина підійде для вечірньої сукні. Чи можна прийти на консультацію перед замовленням?

2. Вправи на доречне використання лексики та граматичних форм

📌 **Завдання 2.1: Вибір синонімів залежно від стилю.** Доберіть синоніми до слова «робити» відповідно до вказаного стилю.

Науковий стиль:

Офіційно-діловий стиль:

Розмовний стиль:

Художній стиль:

📌 **Завдання 2.2: Вибір граматичних форм.** Оберіть найбільш доречну граматичну форму дієслова або іменника залежно від стилю.

1. **«Відрізати» (інфінітив):**

Розмовний:

Офіційно-діловий:

Науковий:

«Кравець»:

Розмовний (зменшувально-пестливе):

Офіційно-діловий (офіційна назва):

Художній (образне):

3. Вправи на стилістичну правку

📌 **Завдання 3.1: Усунення стилістичних помилок.** Виправте стилістичні помилки в поданих реченнях. Обґрунтуйте, чому ви вважаєте це помилкою.

1. Просимо вас надати дані щодо розмірів, бо без них ми ніяк не могем пошить.
2. Наш цех займається виробництвом одежини для населення.

3. Зараз ми шпаримо по новій колекції, там стільки прикольних фасонів!
4. В інструкції зазначено, що оверлок треба включати в розетку. (Російський вплив)
5. Ця тканина линяє після прання.

📌 **Завдання 3.2: Адаптація тексту до стилю.** Перепишіть поданий текст, адаптувавши його до офіційно-ділового стилю.

Ми тут зробили нову партію костюмів для вашого магазину. Вони вийшли класні, тож сподіваємося, що все вам сподобається. Треба б швиденько проплатити, щоб ми могли далі працювати.

4. Комплексні завдання

📌 **Завдання 4.1: Складання текстів різних стилів.** Складіть два короткі тексти (по 3-5 речень) на тему «Нове замовлення», використовуючи: а) розмовний стиль (розмова з колегою); б) офіційно-діловий стиль (лист-підтвердження клієнту).

📌 **Завдання 4.2: Аналіз стилістичних засобів.** Знайдіть у реченнях стилістичні засоби (епітети, порівняння, метафори тощо), поясніть їх роль.

1. Золоті руки майстрині творили дива з тканиною.
2. Ця сукня сіла, як влита, на фігурі клієнтки.
3. Нитки Аріадни привели її до ідеального рішення.
4. Ательє було серцем міста, де народжувалася краса.

✂Тестові завдання

1. Що вивчає стилістика?
А) Звуки мови
Б) Побудову речень
В) Закони мовної норми і виразності
Г) Написання префіксів

2. У якому стилі потрібно складати інструкції з техніки безпеки для кравця?
А) Художньому
Б) Публіцистичному
В) Розмовному
Г) Офіційно-діловому

3. Який стиль використовують у професійних бесідах, консультаціях між майстром і учнем у швейній майстерні?
А) Художній
Б) Науковий
В) Розмовний
Г) Офіційно-діловий

4. Укажіть особливість офіційно-ділового стилю:
А) Використання художніх образів
Б) Емоційність
В) Чіткість, однозначність, стандартизованість
Г) Використання просторічної лексики

5. У якому реченні вжито лексику наукового стилю?
А) Прасуйте обережно!
Б) Кравець розкроїв тканину.
В) Процес виготовлення виробу включає кілька етапів.
Г) Візьми голку, будь ласка.

6. Установіть відповідність між стилем і прикладом тексту:

Текст	Стиль
А) Застосування оздоблювальних швів...	1. Науковий
Б) Прасуйте шви з вивороту виробу.	2. Офіційно-діловий
В) Добре в тебе сьогодні вийшло плаття!	3. Розмовний

7. Яке з наведених словосполучень відповідає офіційно-діловому стилю?
А) Зробити красу
Б) Професійні навички
В) Класнюче плаття
Г) Ну, типу викрійка

8. У якому стилі ви пишете заяву про проходження практики?
А) Науковому
Б) Художньому
В) Публіцистичному
Г) Офіційно-діловому

9. Укажіть речення, що містить емоційно забарвлену лексику:
А) Учень виконав завдання згідно з інструкцією.
Б) Машина працює в нормальному режимі.
В) Це надзвичайно елегантне пальто!
Г) Прасувати потрібно при температурі 120 °С.

10. Яке речення відповідає нормам наукового стилю?
А) От і все, плаття готове!
Б) Не забудь застібнути ґудзики.
В) Виріб має чітку симетричну побудову.
Г) Ну, майже вийшло, ще трохи!

11. Який стиль використовують у пояснювальних записках, посадових інструкціях?
А) Науковий
Б) Офіційно-діловий
В) Художній
Г) Розмовний

12. Оберіть приклад фахового мовлення кравця:
А) Тканина прикольна, правда?
Б) Чудова ця штучка!
В) Виріб виготовлено з натурального шовку.
Г) Воно якось не дуже.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

А

Абола *(лат. Abola - зимовий щільний плащ)* - давньоримський чоловічий короткий плащ, подібний до хламиди, який накидали на ліве плече й закріплювали верхніми кінцями обох сторін на правому плечі за допомогою застібки.

Авангардизм - напрям стильового вирішення одягу, для якого характерна новизна, сучасність, динамічність, екстравагантність, сміливе і незвичне використання форм елементів та матеріалів.

Адамашка - шовкова, напівшовкова декоративна тканина атласного переплетення, іноді лляна або бавовняна, гладкофарбована, двобічна з матовим візерунком на блискучому тлі або навпаки.

Ажур *(від франц. ajour, ajourer - робити наскрізними)* - 1. Тонке мереживо.
2. Витончена, майстерно виконана робота(переносно).
Ажурний - прозірчастий, наскрізний, прорізний.
Аіда – тканина для вишивання.
Аксельбант - наплічний шнур із срібних, золотих ниток, оздоблений металевим наконечником *(наплічна нашивка).*

Аксесуари *(з фр. accessoire - допоміжний, другорядний)* - деталі, які доповнюють одяг.

Акрил - синтетичне волокно високої якості, тепле, формостійке із захистом від молі.
Американська пройма - дуже відкрита пройма, моделюється за рахунок зменшення довжини плеча. Часто використовується в літніх блузах, сукнях без рукавів, коли плечі залишаються відкритими приблизно по лінії реглану.
Ампір *(фр. - імперія)* - стиль у західноєвропейському декоративному мистецтві початку XIX ст., який сформувався при дворі Наполеона I.

Англійська булавка - кравецький інструмент для скріплення у вигляді скрученого дроту з гострим кінцем, закривається всередину.

Андарак *(від нім. underrok* - нижня спідниця*)* - народний поясний жіночий одяг Північної України; переважно червоного кольору з широкою смугою на подолі, вишитою орнаментом. Спереду додавали полотнище з іншим візерунком.
Анорак - верхній одяг, фасон і назву якого запозичено у народів Півночі. В класичному варіанті: куртка з капюшоном, яка вдягається через голову з кишенею - кенгуру. Може бути з подвійною застібкою (блискавка + кнопки або гудзики). Буває як в утепленому, так і полегшеному варіанті (літньому).
Ансамбль - костюм спеціального призначення, ретельно підібраний за стилем, фасоном, доповненням, прикрасами, кольором, фактурою, тканиною.
Апаш - вид коміру, який має високу стійку і великі відлоги.
Аплікація - вид художнього оздоблення виробів кольоровими клаптиками тканини або шкіри, попередньо вирізаних і нашитих на окремі елементи узору.
Ательє *(фр. atelier)* - салон індивідуального пошиття одягу.

Атлас-креш - блискуча тканина із «зморшками» в повздовжньому напрямку.

Ахроматичні кольори - білий, сірий, чорний.

Б

Бавниця - жіночий головний убір, поширений на Львівщині у XIX ст. на поч. XX ст. Червоні вовняні нитки.

Базове креслення - графічна клітка з конструктивними лініями, які є загальними для даного крою і силуету.

Байбарак - теплий чоловічий або жіночий сукняний одяг або кожушок, оброблений шнурковим гаптуванням, вишивками, аплікаціями з кольорової шкіри тощо.

Баланс виробу - якість посадки виробу на фігурі, що характеризується рівновагою передніх і задніх, центральних і бокових частин виробу.

Баланс плечових виробів - критерії посадки плечового виробу, який характеризується взаємним положенням вищих точок горловини переду і спинки в горизонтальному і вертикальному положенні.

Балахон - 1. Просторий і довгий одяг, що надягається поверх для захисту від пилу. 2. Маскувальний одяг. 3. Широкий не підігнаний по фігурі одяг.

Бандана - строката узорчата бавовняна хустка, яку носять на шиї або широкою смужкою на чолі. Популярний елемент одягу в стилі «вестерн», піратському стилі, серед байкерів, металістів.

Бардотка *(франц)* - блузка, зменшена до розмірів бюстгальтера, назва походить від прізвища французької актриси Бриджит Бардо.

Бархат - те саме, що оксамит.

Баска *(фр. bавgue)* - широка шлярка на блузі або спідниці. Баска-шлярка розповсюдилась в Росії на початку XVIII ст. як оздоблення жіночого одягу європейського зразка. В XX ст. баскою називають деталь крою пілочки, яку пришивають по лінії талії до ліфа блузи або сукні.

Батник (*англ.buttondown - «*гудзики до низу») - жіноча блузка, яка нагадує чоловічу сорочку із застібкою на гудзики зверху донизу. Виробляють його з тканини або тонкого трикотажного полотна.

Башлик - головний убір у вигляді капюшона з двома довгими кінцями, які обмотують навколо шиї або тулуба. Увійшов у моду в 30-40-х роках XIX ст. і став частиною військової форми.

Бейка - вид оздоблення у вигляді невеликої смужки з тканини *(8-10 см),* викроєної по навскісній нитці.

Бекеша - старовинний верхній зимовий одяг, в основному чоловічий. Дитячі бекеші носили і дівчатка; відмінна риса - хутряна обробка на рукавах, подолі, кишенях; комір являв собою невисоку хутряну стійку.

Бенгалін *(франц bengaline)*- шовкова тонка прозора тканина, яка подібна до органзи. Використовується для оздоблення легкого одягу.

Бенгл *(bangles)* - багато вузьких і тонких браслетів, які носять разом, традиційні прикраси африканських племен. У Європі в моді з 1900-го року.

Бермуди - легкі короткі брюки *(або довгі шор*ти) довжиною до колін, широкі по лінії низу, часто бувають з манжетами.

Біжутерія - прикраси з недорогоцінних металів *(скла, металу, кераміки, дерева, шкіри, пластмаси).*

Бісер - кольорові форми із скла з наскрізними отворами, які використовують для вишивання.

Білизняний стиль - різновидність ретро-стилю. Святкові сукні, блузки, сарафани, виготовлені з тонкої тканини, прикрашені, як традиційно прикрашають жіночу білизну: вишивка гладдю, мережки, рішельє, мереживо.

Блейзер - чоловічий чи жіночий, вільного крою піджак з одноколірної матерії з накладними кишенями (на нагрудній кишені зазвичай вишитий знак клубу,
приналежність до клубу виражається через колір тканини, чеканку на металевих гудзиках). Термін «блейзер» (англ. blazer) походить від дієслова blaze - світитися, іскритися, що насамперед ставиться до металевих гудзиків.

Блочка - фасонна, як правило, металева втулка, призначена для зміцнення країв отворів галантерейних, швейних та взуттєвих виробів.

Блузон - довга або коротка вільна куртка, яка закінчується пришивним поясом або резинкою.

Боа - *дуже* довгий вузький шарф з хутра, страусового пір'я, кружева.

Боді - облягаючий одяг з трикотажу, що складається з ліфа, виконаний як одне ціле з трусами із застібкою на кнопки або гудзики на ластовиці; може бути з рукавами або без.

Болеро - короткий, розшитий до талії жилет іспанських тореадорів, котрий потрапив до жіночої моди з середини XIX століття. У сучасній жіночій моді найчастіше використовується у вечірніх туалетах.

Борт - відлітна частина пілочки, оброблена для застібки.

Брічес - короткі, до середини стегон, чоловічі штани у вигляді двох куль, набитих паклею, їх носили в епоху Відродження в Іспанії.

Бретель - жіноча прикраса з стрічок або тасьми.

Бриджі - широкі або вузькі штани довжиною трохи нижче коліна, які у давнину одягали до високих чобіт.

Бриль - капелюх, літній чоловічий головний убір з широкими крисами.

Брунатний *(лат brunneus - брудний)* - коричневий, темно-жовтий колір.

Брюки - (запозичення з голландського broec-штани) - верхній поясний одяг. Колись вважалося, що це типова приналежність виключно чоловічого костюма. Проте одне з перших зображень брюк ми можемо спостерігати на фресках «Полювання Митри», що прикрашають храм перської богині Мітри, в невеликому місті на березі Євфрата Дура- Европос (3 століття н.е.). Належали ці штани жінці.

Брюки комбат - армійські брюки з двома низько посадженими накладними боковими кишенями.

Брюки гольф - брюки, найчастіше з клітчатої тканини, на пришивних манжетах, які застібаються під колінами, на ґудзиках або збоку. Стали модними на початку XX ст. як спортивний одяг.

Буканари - тонкі чоловічі сорочки, які носять навипуск поверх светра або майки. Сорочка робиться достатньо вільної, з розширеною лінією плечей і вільної проймою

Букле - переважно шерстяна тканина із букльовної нитки, яка використовується для виготовлення пальт та костюмів. Букльована нитка з вузлами і петлями різної величини надає тканині характерну рельєфність.

Буфи - пишні складки на рукавах, спідницях, штанах.

Бюстьє - маленька, щільно прилегла блуза без рукавів. Відома як предмет жіночої білизни з початку 19 століття. В якості верхнього одягу з'явилася в 50-і роки. Вибір матеріалів і декор дозволили сьогодні бюстьє перейти в ранг вечірнього та естрадного костюма.

В

Велосипедки - спортивні еластичні штани до коліна, модні з кінця 80-х рр. XX століття.

Велюр (фр, velvurs - волохатий) - 1. Тканина з м'якою ворсованою лицевою поверхнею. 2. М'яка шкіра кремового дублення, схожа на замшу.

Вестерн стиль - одяг в стилі першопрохідців Дикого Заходу, з довгою бахромою, злегка поношений. На ногах обов'язково чоботи.

Виворіт - внутрішня (або нижня), нелицьова сторона одягу, тканини.

Викрійка - те саме, що лекала для розкрою тканини.

Вилоги - відігнута частина борта жилета, піджака.

Виточка - зашита з вивороту невелика складка на одязі, яка використовується для створення певної форми одягу.

Вистьобування - з'єднання деталей одягу з метою надання їм стійкості, пружності.

Вишивка - вид народного декоративно-прикладного мистецтва, орнаментальне або сюжетне зображення на тканині, виконане різними ручними або машинними швами.

Вишуканість - добірність. Досконалість, довершеність, художня співрозмірність, краса.

Від кутюр *(фр. haute couture - высока* мода) - мистецтво мод вищого класу. Головний принцип від кутюр - досконале знання професії, віртуозне володіння технікою крою, шиття, декорування одягу.

Візитка - сюртук з бортами, які звужуються до низу від лінії талії *(розходиться в сторони),* утворюючи конусоподібний виріз спереду. Ззаду візитка досягає рівня колін. Візитку прийнято носити з брюками в смужку, сорочкою з коміром «метелик» під класичним жилетом із галстуком «пластрон».

Вінтаж *(vintage-look)* - романтичний стиль, для якого характерний одяг і аксесуари з нальотом старовини, ніби з бабусиної скрині. Наприклад, сумки з бахромою, в'язані гачком шалі.

Водолазка - побутова назва тонких трикотажних светрів з високим коміром.

Волани - оздоблювальна деталь одягу, яка вирізана у вигляді напівкола.

Вспушування - закріплення готових деталей одягу непомітними стібками, строчкою.

Вуаль - прозора тонка сітка, якою закривають обличчя.

Г

Галстук - стрічка, смужка тканини, яку пов’язують під коміром сорочки, блузки.

Гаптування - вишивка шовковими нитками різного ґатунку, вкритими тонким шаром золота або срібла.

Гармонія - злагодженість, взаємна відповідність якості (кольорів, частин, предметів одягу).

Гердан *(рум. gherdan)* - намисто, буси, прикраси, виготовлені з бісеру технікою плетіння, тканя або скручування. Вовняна стьожка або ажурний комірець з бісеру, якими в Галичині, на Буковині та Закирпатті жінки прикрашають шию або голову, а чоловіки - капелюхи.

Гіматіон - вовняний плащ античних греків, котрий одягали на хітон.

Гіпюр (фр. guipure) - ажурне мереживо з опуклим візерунком.

Гладь - вид вишивки, в якій стібки щільно прилягають один до одного, суцільно покриваючи узор.

Горжетка - хутряний шарф невеликої довжини.

Горловина - виріз для шиї на пілочці чи спинці.

Графіті *(італ. graf fiti - дряпанина)* - напрям в молодіжній моді, який виражається у яскравих написах, малюнках на стінах будівель, футболках тощо.

Гульфик - деталь швейного виробу для обробки застібки штанів, призначений для петель, блискавки, кнопки, текстильної застібки.

Д

Даблфейс - пальто або куртка, яку носять на два боки. Вперше такі речі з'явились в 20-ті роки, одна сторона у них була з габардину, а друга - з верблюжої шерсті.

Дафлкот - чоловіче або жіноче вкорочене пальто спортивного стилю з характерними рисами: пряма вільна форма, довжина 3/ч, кокетки пілочки і спинки, капюшон,
дерев'яні ґудзики, великі накладні кишені, застібка на гудзики-палички (повітряні петлі зі шкіри).

Дезабільє - елегантний домашній або ранковий костюм.

Декатирувати - обробляти гарячою парою речі, щоб вони не збігалися.

Декольте - виріз у верхній частині жіночого одягу.

Декорувати - художньо оформляти, оздоблювати, прикрашати за допомогою будь - якої швейної фурнітури - стразів, бейки, гудзиків, вишивки тощо.

Денім - джинсова тканина, в якій нитка основи пофарбована, а нитка утка - біла. Завдяки чому лицева сторона найчастіше синя або чорна, а виворітна - біла.

Дермантин *(гр. derma, dermatos)* - шкіра, різновид штучної шкіри.

Деталь крою - частина виробу отримана під час розкрою.

Дефект - вада, хиба, ганж, недолік в одязі.

Джемпер - надягається через голову в'язана фуфайка з круглим коміром, з рукавами, без коміра і без застібки.

Джерсі - вовняна або шовкова трикотажна тканина, а також вироби з неї.

Джинси *(англ. jeans)* - назва генуезької тканини для виготовлення вітрил, штани з цієї тканини.

Діагональ - щільна тканина з рельєфними косими рубчиками на лицевій стороні. Буває шерстяною, напівшерстяною, бавовняною. Використовується для шиття чоловічих костюмів, відомчого одягу, спецодягу.

Діловий стиль - один зі стилів одягу, призначений для ділової сфери життя суспільства і характеризується строгістю, стриманістю і консерватизмом у виборі тканини, кольору, крою і аксесуарів.

Дизайнер - спеціаліст, який володіє знаннями конструювання і художнього оформлення одягу.

Доха - просторий зимовий одяг з широкими рукавами, зшитий хутром назовні.

Драпіровка (*драпування*) - укладання матеріалу в вільно лежачі або падаючі м'які складки з їх подальшим закріпленням; здатність тканин утворювати м'які, симетрично спадаючі округлі складки, під дією власної ваги.

Дублерин - клейовий прокладковий матеріал на трикотажній, нетканій або тканій основі. Застосовується для дублювання деталей верхнього одягу. Найпоширеніший є дублерин на трикотажній основі. Його довжина 90-150 см, температура проклеювання 150°, час 30 сек.

Дублювання - з'єднання по поверхні двох або більше деталей шляхом склеювання за допомогою праски - дублювання (швейні терміни - азбука шиття).

Дупатта - це м'який шарф, який носять з блузкою - чолі і спідницею - Ленга.

Е

Еклектика - змішування стилів, наприклад, одяг класичного стилю вдало поєднується з романтичним і спортивним.

Елегантний - зі смаком одягнений. Вишуканий, витончений.

Ескіз - попередня замальовка, яка фіксує задум художнього твору. Перший етап творчої роботи художника-модельєра.

Ж

Жабо - обробка, виконана їх тканини або мережив, зібраних в збірку або закладених в складку, яка кріпиться під коміром, опускаючись вниз по грудях.

Жаккардова тканина - тканина з набивним малюнком. Спочатку жаккардові тканини були тільки одноколірними, з атласним візерунком по матовому фону. Назва тканини походить від прізвища творця машини для виробництва такої тканини Джозефа Марі Жаккарда, який в 1805 році винайшов першу жаккардову машину.

Жакет - короткий жіночий одяг, який носять поверх блузки, сукні.

Жакет-кардиган - зобов'язаний своїм існуванням графу Дж. Кардігану, не має коміра, високо застібається, шиється, як правило, з кишенями.

Жакет-спенсер - короткий (до талії) жакет приталеного або прямого силуету.

Жакет-тренчкот - нагадує пальто-тренчкот, тільки коротше. Він шиється з щільної тканини, з відлітною кокеткою, накладними кишенями, поясом і погонами.

Жилет, жилетка - плечовий одяг без коміра, рукавів із застібкою спереду, з'явився в другій половині XVIII ст. замість вести; спочатку жилет носили під фраком.

Жупан - старовинний верхній чоловічий одяг, оздоблений хутром та позументом.

З

Задраповувати - прикрашати, обгортати тканиною, зібраною в складки.
Замша - м’яка шкіра з ворсистою поверхнею.

Запаска - жіночий поясний одяг, який складається з двох незшитих шматків тканини, закріплених на талії.

Запах - захід однієї поли одягу на іншу. Зазвичай застосовується при пошитті спідниць і суконь, відрізних по талії.
Защипи (защіпи) - дрібні поодинокі або групові застрочені складки.
Зборки - дрібні, м’які не застрочені складки.
Зносостійкість - здатність тканини протидіяти багаторазовому розтягу, фізико-хімічним факторам.

І

Індійська блузка - щільно облягаюча, дуже коротка *(вище лінії талії)* блузка з тонкої тканини з овальним вирізом і рукавами до ліктів, застібається спереду на ґудзики.
Індійський стиль - літній одяг для відпочинку, пляжу, який виготовляють з білої бавовняної тканини.
Іорфолк - мисливська куртка, названа ім'ям лорда, який ввів її у свій гардероб. Вона була надзвичайно популярна в кінці 19 століття. Шиється завдовжки до стегон, на спині закладаються дві глибокі складки, на талії пришитий пояс. Її риси можна зустріти і в сучасному одязі.

К

Кайма - край хустки, сукні та інших деталей одягу, відмінний візерунок від основи візерунку тканини.
Канон (норма) - пропорційна фігура побудована за модулем.
Кант - облямівка на різних деталях одягу, найчастіше контрастного кольору.
Каністель - металева нитка, яка нагадує срібло, золото.

Кантрі стиль - стиль, в основі якого лежать образи Європейських переселенців, які поселилися в Америці. Основна тема - міський житель в селі.

Камзол (веста) - деталь чоловічого одягу з довгими вузькими рукавами, довжиною до коліна, без вилоги, поширений в XVII-XVIII ст. В кінці XVIII ст. перетворився на жилет, став коротшим і без рукавів, прикрашений вишивкою.

Кардиган - прямий, подовжений жакет без коміра і лацканів з круглим або V-подібним вирізом. Названий іменем графа Кардігана, який увів його в моду під час Кримської війни *(1853-1856 рр.).*

Кафтан - верхній одяг, який вперше з'явився у Персії. Кафтан обов'язково закривав коліна, застібався в стик на 6-8 ґудзиків, мав довгі рукави і розширювався за рахунок бічних клинів. В XIX ст. кафтани збереглися тільки в лицарському і селянському середовищі.

Керсетка - розширена донизу безрукавка без коміра, одягається на сорочку, застібається справа наліво, прикрашається накладними клапанами, вишивкою, аплікацією, машинною строчкою.

Китиці - сформоване пасмо вишивальних ниток на кінці шнурка, яким зав'язується комір народного вбрання.

Кілт - шотландська спідниця з крупними складками до колін, пошита з вовняної картатої тканини.

Кімоно - різновид покрою жіночого, чоловічого і дитячого одягу, в якому спинка і пілочка є одним цілим з рукавами. Японський чоловічий і жіночий одяг типу халата.

Кісея - легка, тонка, прозора бавовняна тканина полотняного переплетення з надзвичайно рідким розміщенням ниток.

Клапан - деталь кишені, що закриває отвір або шов в одязі.

Класичний стиль - основа стилю - англійський костюм строгої форми. Підкреслює стриманість, помірність, смак.

Клейова кромка - вузька смужка шириною від 6 до 14 мм, яку отримують при розрізуванні кромочної тканини на рулонно-різальній машині. Використовується для прокладання по зрізу борту, низу, проймі, шлиці і в інших місцях і деталях одягу для оберігання їх від розтягування.

Клубний стиль - різновидність спортивного стилю з використанням моделей з емблемами і золотими ґудзиками.

Ковбойка - сорочка з картатої тканини, з довгими рукавами і погонами.

Кокетка - верхня відрізна частина сукні, блузки, верхньої частини рукава, а також спідниці та штанів.

Кокільє - оздоблювальна деталь одягу, викроєна по колу.

Колористика *(лат. color - колір, фарба)* - наука про колір, яка включа характеристику кольорів, знання про кольорові контрасти, сумісність кольорів, кольорову гармонію, культуру, мову.

Колір - засіб мистецтва, побудований на природі зорових відчуттів, який відображав предметний світ у багатстві забарвлень.

Комбінезон *(фр. - поєднання)* - вид одягу жилетного типу, зшитого у поясі зі штанами.

Композиція одягу - створення, поєднання елементів одягу в єдине ціле.

Конструювання - послідовна побудова креслення від базової до модельної конструкції.

Контраст *(фр. - протилежність)* - різко окреслена протилежність у кольоровому та об'ємному вирішенні окремих форм одягу.

Коралі - жіноча прикраса, намисто з витончених, вирізаних натуральних коралових намистинок з дірочками.

Корсаж – 1. Частина жіночої сукні, що охоплює груди, спину і боки. 2. Твердий пояс штанів або спідниці.

Корсет - широкий пружний пояс, який носять під сукнею для стягування талії.

Костюм **(***фр. - відмінний одяг)* - один із елементів естетичної культури, який розкриває звичаї, образи, стиль життя, смаки людей, сукупність предметів, що формують зовнішній вигляд людини.

Котеле - тканина з ніжною на дотик зернистою поверхнею з рубчиком. Вона надзвичайно легка, не зминається.

Котільон - нижня спідниця.

Коттонік-шовк - тканина, яка має характерну бавовняну поверхню. Шовковистість, легкість і еластичність досягається за рахунок змішування віскози і поліестера. Лицева і виворітна сторони мають блиск і приємну на дотик фактуру.

Креш - загальна назва жатих тканин. Тонкий матеріал із синтетичного волокна, пресується, в результаті чого утворюються зім'яті складки.

Кринолін - конструкція у вигляді широкої спідниці на гнучких сталевих тонких обручах, з'єднаних один з одним стрічками, модна в 11 пол. XIX ст.

Крій - модель, форма одягу, фасон; деталі виробу та їх частини, отримані в результаті розкрою.

Кумач - бавовняна тканина полотняного переплетення яскраво-червоного або синього кольору. Використовують для виготовлення сарафанів, сорочок, оздоблення.

Купра-шанель - щільна ворсова тяжка тканина, шершава на дотик з жаккардовим переплетенням.

Куртка (лат.) - спочатку короткий чоловічий верхній одяг, що наглухо застібається. В даний час так називається чоловічий та жіночий верхній одяг, фасон і довжина якого змінюються в залежності від моди.

Л

Лайкра - гладка тканина, яка легко розтягується.

Ламе - тканина з блискучими нитками з переривчатим блиском.

Лампас (фр.) - широка нашивка вздовж брюк, характерна для різних видів військової форми та уніформи.

Лапсердак - старовинний довгий верхній одяг польських і галицьких євреїв.

Ластовиця – деталь прямокутної або іншої форми, яку вшивають між основними деталями в одязі.

Лацкан - вилога на пілочці піджака, сюртука, жакета та інших видів одягу.

Лекала - шаблони деталей виробу.

Ленга - це розкльошена спідниця довжиною в підлогу. Її носять з вузькою короткою блузкою-чолі і шарфом дупатта. Цю комбінацію сучасні індійські жінки часто одягають в якості весільного вбрання, оскільки традиційні сарі нареченої дуже важкі.

Летюча миша - одна з форм суцільно викроєного рукава, коли пройма починається від лінії талії або вище лінії талії, а рукав поступово звужується до зап'ястя і щільно облягає його.

Липучка - текстильна застібка, одна сторона якої має міні-гачки, а друга - ворсиста. Використовується при виробництві курток, сумок, взуття.

Листочка - деталь прорізної кишені.

Ліф - частина жіночої сукні, блузи, що охоплює груди.

Лосіни - щільно облягаючі штани із грубої замші - елемент військової форми в деяких країнах. В наш час так називають вишукані дамські щільно облягаючі рейтузи з еластичних матеріалів (лайкра, ластик).

Люрекс - тонка блискуча нитка *(основа металізована або покрита фольгою).* Використовується для декорування як складова тканини на пряжі.

М

Макет - праобраз майбутнього виробу, який виготовлено з макетної тканини для виявлення і знищення.

Макінтош - чоловічий чи жіночий плащ із непромокаючої прорезинової тканини, який названий іменем винахідника цієї тканини шотландського хіміка Чарльза Макінтоша, який розробив на початку 19 століття спосіб створення непромокаючої матерії.

Максі - розширена донизу спідниця, яка доходила до щиколоток або до підлоги.

«Маленьке чорне плаття» - універсальна багатофункціональна сукня, яку носила Коко Шанель. Сукня чорного кольору простої форми, де відсутні всі ознаки сезонної моди, запропонована у 1924р.

Мандарин - жакет в стилі східного одягу *(корейського).* Відмінний прямим силуетом, прямим покроєм рукава (кімоно, *сорочковий).* Комір - маленька стійка, застібка асиметрична, жакет виготовляють з тканини набивним малюнком.

Манекен *(фр. - mannequin)* - макет фігури людини для примірювання одягу та його показу в магазинах, ательє.

Манишка - вставка для чоловічого або жіночого костюма у вигляді нагрудника, який закриває виріз фрака або дамського плаття. Манишка може бути пришивною або знімною, яка прикріплюється до сорочки або плаття.

Манто - просторий, вільний жіночий одяг з хутра з широкими рукавами. Не застосовуються наскрізні застібки на ґудзиках.

Масштабність - візуально-просторова характеристика розмірів і конструкцій виробу. В основі масштабності костюма лежить відношення частин до виробу в цілому і його частин до розмірів тіла людини.

Матроска - блузка, яка викроєна за зразком матроської форми, з великим прямим відкладним коміром.

Меланж *(фр. - melange)* - суміш різнокольорових волокон.

Мереживо - сітчаста тканина з узорами, якою оздоблюють одяг, плетиво.

Мережка - ажурний узор, зроблений на місці висмикнутих із тканини ниток; вишивка.

Мірки - величини, які характеризують фігуру і необхідні для побудови креслення виробу.

Мода *(лат. - modus)* - загальноприйняте, існуюче у визначений період відношення до зовнішніх форм культури, стилю життя, звичаїв, одягу *(з лат. міра, правило).*

Модель - зразок виробу, наділений художніми якостями.

Модель-аналог - модель, яка створена на основі базової моделі, але відрізняється формою деталей чи оздобленням.

Модельєр - фахівець, який виготовляє зразки, моделі виробів.

Моделювання - художнє оформлення одягу відповідно до норм естетики і сучасних тенденцій моди.

Модуль - одиниця вимірювання фігури (довжина голови від підборіддя до тім'я).

Морський стиль - стиль, для якого характерна спідниця зі складками, простора блуза з морським коміром або жакет, який носять з майкою або яскравою блузою зі смужкою. Оздобленням служать канти, емблеми. Колір: білий, синій, червоний.

Муфта - аксесуар одягу, що виконує і функціональне значення, і є ідеальним доповненням до ансамблю одягу в романтичному стилі.

Н

Наметування - з'єднання двох деталей накладанням однієї на одну.

Нашивка - смуга або шматок тканини, шкіри, нашитий поверх чого-небудь, латка. Один із знаків розрізнення військових звань, личок.

Негліже *(фр. - neglidge)* - напіводягнений. Ранковий домашній одяг.

Нетипова статура - статура, яка має відхилення від нормальних пропорційних розмірів.

Неткані матеріали - текстильні полотна, виготовлені з текстильних тканин одного чи кількох видів або у поєднанні їх з нетекстильними матеріалами, елементи структури яких скріплені різними способами.

Нікітач *(nikituch)* - маленька хустинка, яку зав'язують на шиї. Характерна для молодіжної моди 50-х, а також 80-х років.

Нью лук стиль - «новий обрис». Стиль, запропонований Крістіаном Діором у 1947 р. Вишуканий жіночий одяг, стилізований під старовину: довгі нижні спідниці, призбирані біля плеча і звужені до зап'ястя, тонка талія і прилягаючий ліф.

О

Обгортка - вид поясного одягу, який складається з одного незшитого шматка тканини; навскісна або поперечна смужка тканини, яка з одного боку призібрана на нитку, а з іншого - підшита до основного виробу.

Облямівка - кольорова смуга, що обрамляє край якого-небудь виробу, наприклад, шалі, низу сукні та ін.

Обметування - ниткове закріплення зрізу або прорізу для запобігання осипанню.

Обшивання - з'єднання деталей одягу з наступним їх вивертанням.

Обшивка - деталь одягу, якою обшивають виріз плаття, блузки, розріз кишені *(облямівка, оторочка).*

Оверсайз *(Oversize-look)* - стиль, для якого характерно носити речі, які більші на кілька розмірів.

Окантовка - смуга, яка окантовує що-небудь.

Окантовування - обробка зрізу деталі смужкою, щоб запобігти обсипанню. Використовується для оздоблення.

Окат - верхня заокруглена частина рукава, яку вшивають у пройму.

Оксфордські брюки - широкі брюки без запрасованого канту *(«стрілки»). У* 1920- х роках їх ввели в моду студенти Оксфорда і Кембриджа.

Оп-арт *(англ. - optical art - оптичне мистецтво)* - напрям в мистецтві XX ст., який отримав найбільше розповсюдження в 60-х роках. Оснований на використанні зорових ілюзій, особливостей сприйняття простих просторових фігур.

Орілаг - новий вид хутра, результат селекції французьких звірівників. Він відноситься до сімейства зайців і був виведений при схрещуванні кращих кроликів рекс. Хутро орілага нагадує шиншилу, але значно перевершує по її стійкості. Він дуже красивий, при цьому якісний і теплий. Щільність хутра орілага 800-10000 волосинок на 1см квадратний. Шкура тонка, еластична, але щільна. Основні кольори: рудо-коричневий і сіро-білий, причому останній більш рідкісний і більш дорогий.

Орнамент - візерунок на тканині, створений з ритмічно повторюваних елементів.

Осанка - звичне положення тіла під час спокою і руху.

П

Пайєтки - плоскі блискучі декоративні деталі, які використовують для оздоблення одягу.

Пальто - верхній одяг для вулиці. В теперішньому вигляді з'явилося в XVII ст. Сучасний покрій допускає різноманітність силуетів, довжин, деталей, оздоблення.

Паланти́н - вид жіночої накидки, яку вільно накидають на плечі. Гарне доповнення до вечірнього туалету, найчастіше з дорогого хутра.

Пелерина - коротка накидка на плечі, як правило, не доходить до талії, що надягається поверх плаття або пальто.

Панталони - довгі чоловічі штани.

Паньє - незручний жорсткий каркас для спідниці з китового вуса або плетеного очерету.

Парео - велика хустка з яскравим малюнком, яка зав’язується навколо стегон або під пахвами. Використовується як літній або пляжний одяг.

Парка - куртка з капюшоном, найчастіше з плащової тканини. Назва по аналогії з верхнім одягом північних народів, яку носили рибалки.

Парча (перська) - складно узорчата шовкова тканина, виткана шовковими, золотими, срібними нитками.

Пати - декоративна деталь одягу у вигляді смужки різної форми і розмірів, якою прикрашають кишені, низ рукавів, пояси тощо.

Пелерина - накидка без рукавів. Сучасна пелерина - різновидність накидки з отворами для рук або накидний комір на верхньому одязі.

Пеньюар - домашнє жіноче вбрання з легкої тканини.

Петля - навісна або прорізна деталь швейного виробу (пальто, сукні, блузи, брюк і т. д.), призначена для застібання.

Пильник - легкий літній плащ.

Підборт - деталь швейного виробу для обробки країв переду і лацкана піджака або пальто.

Підв'язки - частина чоловічої і жіночої нічної білизни. З'явилась в XV ст., коли штани-панчохи почали розрізняти на штани і панчохи.

Піджак - короткий однобортний або двобортний чоловічий одяг, який пізніше видовжився.

Підзор - деталь кишені. Підзор необхідний для того, щоб закрити верхню частину мішковини над отвором кишені.

Підкладка - тканина для оформлення виворітного боку виробу. Застосовується на пальто, піджаках, мішковинах кишень, чоловічих штанах.

Підріз - фасонне членування деталей для декоративного оформлення (пілочки, рукава).

Піжама - легкий домашній костюм, який складається із брюк і вільної куртки. Відомий у Європі з XIX ст. завдяки мандрівникам, що завезли його з тропіків.

Планка - деталь швейного виробу у вигляді смужки матеріалу для обробки та декоративного оформлення застібки

Плаття-смокінг - невідрізне плаття (сукня) прямого покрою, найчастіше - чорного кольору з двобортною застібкою з лацканами, покритими шовком або атласні. Вперше з'явились у 1970 р. в колекції Сен-Лорана.

Плаття-сорочка - плаття (сукня) прямого покрою, невідрізне, без фіксованої лінії талії, з відкладним коміром. З'явилось у другій половині 50-х років.

Плахта - жіночий одяг типу спідниці, зроблений з двох зшитих до половини полотнищ.

Плісе (фр. - plisse) - робити складки. Дрібні не строчені складки на тканині, що загладжуються спеціальною машиною.

Повздовжник - деталь кишені. Необхідна для того, щоб кишеня не розтягувалася.

Погон - деталь швейного виробу, вшитого в плече виробу для його декоративного оформлення.

Подіум (лат. - podjum) - поміст.
1. Спеціальна сцена у вигляді довгої вузької
платформи для показу моди(проходу моделей в одну та іншу сторону під музику).
2. Підвищення навколо арени античного цирку з місцями для почесних гостей.
3. У скульпторів, художників – підвищене місце для натурщика, натурщиць.

Поло - спортивна сорочка з м'яким відкладним коміром та застібкою до середини грудей.

Пончо - плед з прямокутного шматка тканини або двох зшитих полотнищ з отвором для голови. Традиційний одяг індійців Центральної та Південної Америки.

Постава - звичне положення тіла під час спокою і руху.

Пред-а-порте (фр. prkt-a-porter) - готовий одяг, промисловий дизайн. Це мода одночасно високопрофесійна і промислова.

Пройма - виріз для руки на деталях одягу: пілочці та спинці.

Пропорції (лат. - співрозмірність) - закономірне співвідношення частин фігури, предметів одягу між собою і в цілому.

Пуловер - трикотажна сорочка без коміра й застібки, з рукавами і V-подібним вирізом.

Пурбой (англ. - poor boy) - короткий вузький пуловер з вирізом-човником і рукавами до ліктя.

Пурпур (лат.) - дорога антична фарба червоно-фіолетового кольору, яку добувають з пурпурного равлика; тканина, яка пофарбована цією фарбою.

Р

Реглан (англ. raglan) - фасон верхнього одягу, в якому рукав з плечем становлять одне ціле; покрій рукава в якому окат починається від лінії горловини.

Редингот - довгий жіночий і чоловічий верхній одяг, прилеглого силуету і з наскрізною застібкою. Вперше з'явився в Англії в 18 столітті, як чоловічий костюм для верхової їзди.

Рейтузи - довгі вузькі в'язані штани, які щільно облягають ноги (переважно для верхової їзди).

Розкеп - місце з'єднання коміра і лацканів у верхньому одязі.

Розметування - ниткове закріплення розгорнутих або відгорнутих в один бік зрізів швів, припусків на складки.

Розмір - номер, що вказує на величину якого-небудь одягу, взуття. Розлітайка, верхній одяг у вигляді накидки, плаща з незастібнутими полами.

Розпірка - розпорене місце в одязі. Розріз в одязі, зроблений відповідно до його крою, фасону.

Розпрасування - розкладання припусків на шов або складки на протилежні боки і закріплення їх в такому положенні прасуванням.

Романтичний стиль - поєднання великих і малих об'ємів (прилягаючий ліф і широка спідниця). Романтичний стиль дозволяє відкрити тіло, використовувати мереживо, підрізи, волани.

Рококо (фр. - раковина) - стиль у мистецтві Західної Європи XVIII ст., який виник у перехідний період між бароко і класицизмом.

Рукави - відомі в Європі з бронзового віку, але спочатку тільки в жіночому одязі. Вшивний рукав з'явився в Європі в середні віки і мав різноманітні варіанти. В XX ст. рукави повернулись до своєї натуральної лінії і дещо втратили в декоративному значенні.

Рулик - зшитий шнур, викроєний по косій з основної або оздоблювальної тканини.

Рустикальний стиль - одяг в народному стилі, достатньо простий, з тканин, які мають шороховату поверхню і чітке переплетення ниток.

Рюш - оздоблювальна смужка тканини, підшита з країв і призібрана посередині.

С

Салоп - верхній жіночий одяг, накидка з довгою пелериною, широкими рукавами або без них, утеплена, була модною в XIX ст.

Сарафан - легка жіноча сукня без рукавів.

Сарі - індійський жіночий одяг у вигляді полотнища тканини, один край якого прикріплюють до тугого пояса, обвиваючи ним стегна і ноги, другий - накидають на плече або на голову.

Сафарі - тропічний костюм, зручний функціональний одяг з щільної бавовни для подорожей, звичайно шиється пісочних, захисних або кольору хакі (непомітних в джунглях і савані) кольорів. Деталі відповідають функції: кишені і застібки, які дозволяють в необхідній мірі трансформувати костюм.

Светр - трикотажна фуфайка з рукавами без застібки і з високим коміром.

Свінгер - коротке пальто з вовняної тканини або хутра з сильно розкльошеною спиною.

Силует – контури фігури людини в одязі.

Символ - елемент орнаменту з легко розпізнаною ізоморфною графікою.

Слакси - широкі штани.

Смокінг - двобортний або однобортний чоловічий вихідний костюм чорного кольору з шовковими вилогами та вузькими лампасами на штанах.

Сорочка - короткий або довгий натільний одяг, виготовлений з полотна, прикрашений вишивкою.

Спандекс - щільна, але еластична тканина з бархатистою лицевою стороною і гладкою виворітною стороною.

Спенсер - коротка куртка або жакет довжиною до талії.

Спортивний стиль - характерний найоптимальнішими силуетними формами, які забезпечують динаміку руху. Це завжди простота і зручність, якість і функціональність.

Спрасування - зменшення лінійних розмірів деталей за допомогою волого-теплової обробки з метою надання бажаної форми.

Статура - фізіолого-анатомічна характеристика тіла людини, яка стосується всієї будови, форми і міри розвитку м'яких тканин.

Стиль - це сукупність ознак, стійких елементів форми, виразних засобів в деталях одягу, які характеризують історичний період або індивідуальну манеру вдягатися.

Стійка - вид коміру, який не відкладається.

Стрази - штучне каміння, яке імітує справжнє. Використовують для декорування одягу.

Стьобані - утеплений одяг, виготовлення якої полягає в поєднанні двох шарів тканини і прокладеного між ними утеплювача за допомогою різному розташуванню стібків.

Супат - потайна застібка, тобто застібка, яка закрита планкою або клапаном.

Сутаж - вигляд тонкої тасьми, що служить для оздоблення одягу. Випускається різних кольорів. Застосовується при обробці суконь, блузок , поясів і т.п.

Сутана *(італ. - sottana)* - спідниця. Верхній довгий одяг католицького духівництва, який носять не в час богослужіння.

Схема шва - зображення обробки деталей на площині.

Сюртук - чоловічий верхній двобортний одяг з довгими полами, відкладним коміром і широкими лацканами. Різновидом сюртука є рединготчоловічий або жіночий одяг з довгими полами. З'явився в Англії у 1720-х роках як костюм для верхової їзди.

Т

Талія - частина сукні, одягу, що облягає місце, де носять пояс, стан.

Тасьма - орнаментальна текстильна стрічка, яка використовується для прикрашення одягу.

Тафта *(фр. taffetas - тканина)* - тонка щільна блискуча шовкова або бавовняна тканина.

Технологія (гр. *techn, logos)* - мистецтво, майстерність, наука, поняття. Сукупність методів обробки в процесі виробництва та їхній науковий опис.

Тканина - просторова сітка, утворена двома взаємно перпендикулярними системами ниток - основи та піткання.

Тога - чоловічий верхній одяг у стародавньому Римі.

Топ *(Top)* - всі варіанти коротких майок і футболок з рукавами або на бретелях.

Тренчкот - модель дощового плаща з щільної тканини, з незмінними атрибутами: двобортний, з погонами і відкладним коміром, накладними кишенями, манжетами, кокеткою, поясом і розрізом ззаду.

Трикотаж - в'язане полотно з однієї або кількох ниток.

Трикотаж *«Рековелла» (фр. - tricotage)* - легке щільне полотно з бархатистою поверхнею і ледь помітним жаккардовим малюнком.

Туалет *(фр. - toilette)* - вбрання, одяг. Приведення в порядок свого зовнішнього вигляду.

Туніка - плечовий одяг прямого силуету, вид чоловічого або жіночого одягу античного Риму, який нагадує грецький хітон.

Турнюр - модна в кінці XIX ст. частина жіночого туалету у вигляді подушечки, яка підкладається під сукню нижче лінії талії для надання фігурі пишності.

Тюль *(фр. - tulle)* - прозора тонка тканина з бавовни, шовку або льону, призначена для декоративних прикрас в одязі

У

Уставка - плечова вставка в народних сорочках.

Ф

Фактура - зовнішня структура тканини.

Фальцювання - згинання і закріплення країв деталей за допомогою металевих шаблонів та фальц преса.

Фантазі – складний, нетиповий фасон деталі, виробу.

Фасон - крій, модель, зразок за яким шиють одяг. Поєднання конструктивно-художніх ліній.

Фасонні лінії - лінії, за допомогою яких здійснюється моделювання частин деталей одягу.

Фата - весільний головний убір нареченої.

Фестони *(фр.)* - кайма із зубчиками різної форми. Використовується для оздоблення краю комірів, манжет, кишень та ін.

Флізелін - прокладковий нетканий матеріал. Ширина від 60 до 90 см. Застосовується для дублювання всіх видів тканин *(в залежності від артикула).* Параметри дублювання: температура 105-126°, час 10-13 сек.

Флорент *(нім.)* - вузька шовкова стрічка.

Фольклорний стиль - одяг зручного покрою, простий, з впливом національного колориту. Для одягу у фольклорному стилі підходять натуральні тканини, а для оздоблення використовують вишивки, мереживо, аплікації.

Фрак - чоловічий парадний одяг, обрізний в талії, з вузькими довгими фалдами ззаду і вирізаними спереду полами, з відкладним коміром та лацканами.

Френч - куртка військового зразка.

Форма - це маса, яка має певний характер і є подібною до геометричних тіл

Фурнітура *(фр. - tournmture - доставляти, постачати)* - допоміжний матеріал, що застосовується в деяких видах виробництва *(гудзики, пряжки та ін.).*

Х

Хакі - коричневий із зеленим колір; тканина такого кольору використовується для захисту одягу, армійського обмундирування.

Хіп *(hip-skirt)* - спідниця з пониженою лінією талії *(по стегнах),* часто пояс на резинці. ***Хітон*** - чоловічий і жіночий лляний одяг у стародавніх греків, що нагадував сорочку, підперезану поясом з напуском.

Хламида - чоловічий верхній одяг стародавніх греків та римлян у вигляді короткого плаща із застібкою на правому плечі або на грудях.

Хлястик - декоративна деталь одягу різної форми, яку використовують замість пояса ззаду виробу.

Хомутик *(шльовка, петля)* - дрібна деталь, розміщена на поясі штанів, спідниць. Служить для тримання ременя.

Ц

Цирка - мережка, що складається з елементів, які нагадують букву «Ж». Використовується для прикрашення рукавів святкової жіночої сорочки.

Цуратття - лахміття.

Ч

Чадра *(перська)* - легка накидка, що закриває жінку-мусульманку з голови до ніг, залишаючи відкритими лише очі, коли вона виходить з дому.

Чалма - чоловічий головний убір у мусульман.

Чолі - прилегла коротка блуза, яку носять під сарі. Традиційні чолі прикривали тільки груди і відкривали спину.

Ш

Шаблон *(нім. - schablone)* - зразок, форма для виготовлення яких-небудь однакових предметів. Зразок для наслідування, штамп.

Шаблон фігури - пропорційна фігура виготовлена з картону (для малювання моделей).

Шанжан *(з фран. мінливий)*- тканина, для виготовлення якої використовують різнокольорові нитки. В результаті утворюється «шанжанан»

Шаровари *(перс.)* - традиційний чоловічий і жіночий одяг у народів сходу; штани, дуже широкі в стегнах, збираються на талії, звужуються до литок. Частина національного чоловічого українського одягу.

Шейк - брюки без внутрішнього і зовнішнього швів. Шви проходять по передній і задній половинках стрілками.

Шеміземт *(фр. сорочка)* - у XII ст. так називалася чоловіча куртка, в XVIII ст. - ранкова жіноча легка блузка, а потім святкова вставка на ліфі плаття.

Шинель - верхній військовий одяг. З'явився у російській армії у 1802 р, зберігся до наших часів.

Шлейка - деталь одягу у вигляді вузької смужки, яку використовують для закріплення пояса, хлястика, погонів тощо.

Шлейф *(нім. - schleife)* - заднє полотнище жіночого плаття, що волочиться по землі. В сучасній моді використовується у вечірніх сукнях і весільних убраннях.

Шлиця - відлітна складка, утворена з двох полотнищ, додатковий припуск по краю розріза.

Шкіра-гіпюр - тонка шкіра, на яку наклеєно гіпюрове полотно.

Шовк кошібо - щільна матова тканина, злегка шершава.

Шраг - вузький жакетик, який можна надягати на сукні без рукавів або топи з відкритими плечима.

Штіфтельбант - стрічка для стягування складок, схожа на гардинну стрічку.

Штрипка - тасьма, пришита внизу до спортивних або дитячих брюк, яка продягається під ступню.

Ю

«Юпка» - довгий нагрудний одяг, на спині підрізний або призібраний у глибокі складки з обшитими краями рукавів.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

І. Нормативно-довідкові та загальномовні видання

1. Український правопис / НАН України, НАН України ; за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 2019. 288 с.
2. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення : навч. посібник. Чернівці: Книги–ХХІ, 2017. 220 с.
3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Стилістика української мови. Київ: Вища школа, 2015. 410 с.
4. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2018. 240 с.
5. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : навч. посібник. Київ: Атіка, 2017. 304 с.
6. Глущик С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери : довідник. Київ: Атіка, 2019. 400 с.

ІІ. Фахова мова (термінологія)

7. Українська мова: Термінологія швейного виробництва : словник-довідник / уклад. А. В. Іваненко. Київ: Наука і техніка, 2021. 180 с.
8. Термінологічний словник. Легка промисловість (розділ "Швейне виробництво") / уклад. В. П. Ковальчук, О. С. Семенова. Львів: Світ, 225 с.

ІІІ. Навчальні видання за професійним спрямуванням

9. Власюк Т. М., Бутузова Н. В., Каплун В. А. Технологія швейних виробів. Київ: Ліра-К, 2020. 350 с.
10. Горгонова Ж. Я. Матеріалознавство для кравців. Харків: Основа, 2019. 210 с.
11. Збірник диктантів та завдань для професійно-технічних навчальних закладів / за ред. Л. М. Петренко. Київ: Освіта, 2021. 256 с.

ІV. Електронні ресурси

12. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. *URL:* https://mon.gov.ua (Дата звернення: 18.10.2025).

13. Словники України : онлайн-система. *URL:* http://ukrlit.org/slovnyky (Дата звернення: 18.10.2025).